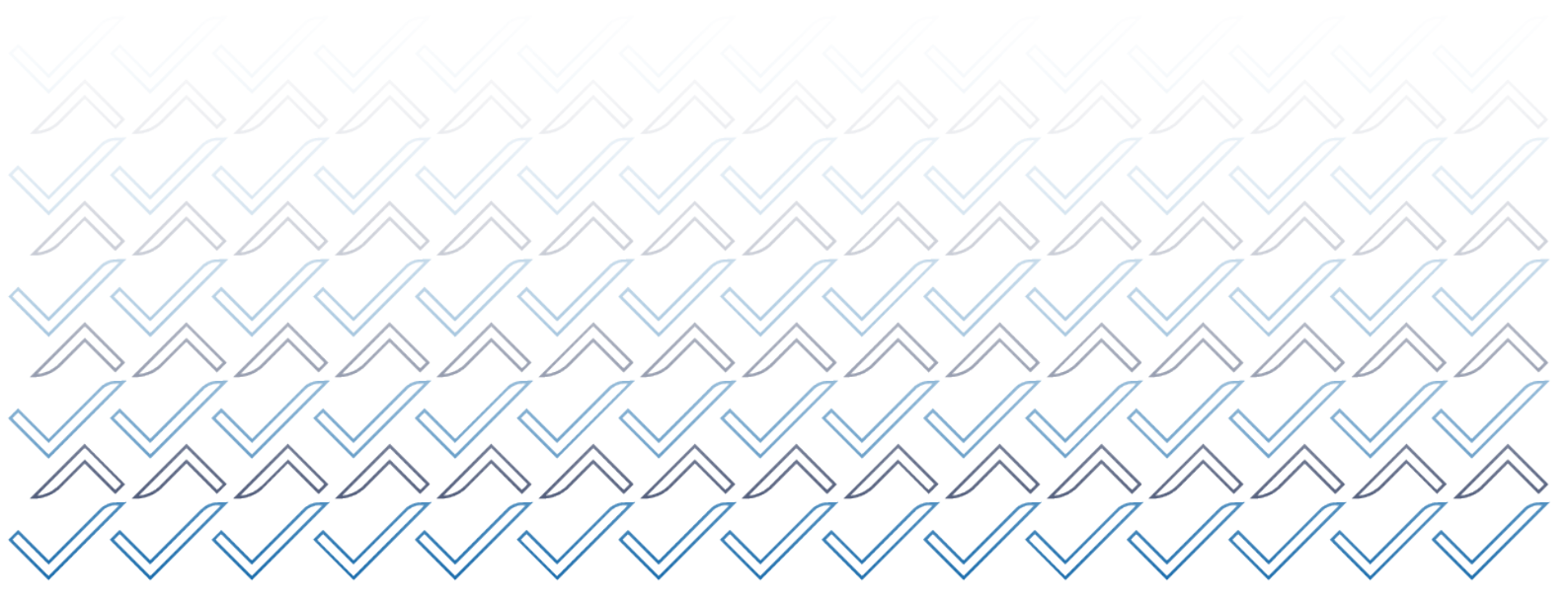

VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA

2022 METŲ VALSTYBĖS KONSOLIDUOTŲJŲ FINANSINIŲ IR BIUDŽETO VYKDYMO ATASKAITŲ RINKINIŲ FINANSINIO AUDITO REZULTATAI

2023 m. rugsėjo 29 d.

Nr. FAE-4

Valstybės kontrolė – aukščiausioji valstybinio audito institucija – prižiūri, ar teisėtai ir efektyviai valdomas ir naudojamas valstybės turtas ir kaip vykdomas valstybės biudžetas. Valstybės kontrolė, teikdama audito pastebėjimus ir rekomendacijas, skatina teigiamą ir veiksmingą valstybinio audito poveikį valstybės finansų valdymo ir kontrolės sistemai bei į rezultatus ir visuomenės poreikius orientuotam viešajam valdymui. Daugiau apie Valstybės kontrolės veiklą ir valstybinio audito rezultatus – interneto svetainėje www.valstybeskontrolė.lt.

Audito grupė: Danguolė Krištopavičienė (departamento vadovė), Vita Andrulytė (grupės vadovė), Airidas Augys, Aistė Mikelionienė, Aušra Michejeva, Daiva Latvėnienė, Dariuš Bužinski, Diana Narkauskienė, Ernestas Maksimas Bykovas, Inga Liutkevičiūtė, Jolita Sankauskaitė-Treigienė, Jurgita Gribauskaitė, Kristina Pathak, Laura Grigonytė, Lina Marcinkėnienė, Rima Peškaitytė, Rūta Stasiūnaitė, Vilma Lapinskienė, Zita Rimkevičienė.

Valstybinio audito ataskaita pateikta: Lietuvos Respublikos Prezidentui, Lietuvos Respublikos Seimui, Lietuvos Respublikos Vyriausybei, Lietuvos Respublikos finansų, Kultūros, Susisiekimo, Aplinkos, Socialinės apsaugos ir darbo, Krašto apsaugos, Sveikatos apsaugos, Švietimo, mokslo ir sporto, Užsienio reikalų, Teisingumo ir Energetikos ministerijoms ir kitoms institucijoms ir įstaigoms, nurodytoms 4 priede.

TURINYS

PAGRINDINIAI FAKTAI	4
SANTRAUKA	5
ĮŽANGA	9
AUDITO REZULTATAI	11
1. DUOMENŲ IŠKRAIPYMAI FINANSINIŲ ATASKAITŲ RINKINYJE – REIŠMINGI	11
1.1. Klaidos, lemiančios reikšmingus kiekybinius ir (ar) kokybinius duomenų išskraipymus	13
1.2. Kitos klaidos turinčios įtaką ataskaitų rinkinio duomenų teisingumui	17
1.3. Viena svarbiausių vidaus kontrolės procedūrų – inventorizacija – su reikšmingais trūkumais	18
1.4. Teigiami pokyčiai 2022 m. taisant reikšmingas klaidas	19
2. CENTRALIZUOTAS APSKAITOS TVARKYMAS – VIS DAR IŠŠŪKIS	21
3. DUOMENŲ IŠKRAIPYMAI BIUDŽETO VYKDYMO ATASKAITŲ RINKINYJE – REIŠMINGI	22
PRIEDAI	29
1 priedas. Santrumpos ir sąvokos	29
2 priedas. Audito apimtis ir metodai	31
3 priedas. 2019–2022 metų ataskaitinių laikotarpių VKFAR klaidos	34
4 priedas. Sąrašas institucijų ir įstaigų, kuriems siunčiama valstybinio audito ataskaita	37

PAGRINDINIAI FAKTAI

58,9 mlrd. Eur

Ataskaitose nurodyta valstybės turto vertė.

30,5 mlrd. Eur

Ataskaitose nurodyta valstybės įsipareigojimų suma.

15,1 mlrd. Eur

Ataskaitose nurodyta valstybės biudžeto įplaukų suma.

17,2 mlrd. Eur

Ataskaitose nurodyta valstybės biudžeto išlaidų suma.

11 metų

iš eilės valstybės finansinių ataskaitų duomenys reikšmingai iškraipyti.

Po dvejų metų

sumažėjo klaidų, lemiančių reikšmingus duomenų iškraipymus valstybės finansinėse ataskaitose.

2-iejų viešojo sektoriaus subjektų

klaidos lemia reikšmingus duomenų iškraipymus valstybės finansinėse ataskaitose.

7,4 proc.

išlaidų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinyje neteisingai atskleista panaudojimo paskirtis.

SANTRAUKA

Audito tikslas ir apimtis

Vadovaudamiesi Valstybės kontrolės, Viešojo sektoriaus atskaitomybės ir Biudžeto sandaros įstatymais, atlikome 2022 m. valstybės konsoliduotųjų ataskaitų rinkinio auditą.

Auditas atliktas pagal tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus, kurie apima tarptautinius audito standartus. Audito apimtis ir taikyti metodai išsamiau aprašyti 2 priede „Audito apimtis ir metodai“ (31 psl.). Audito ataskaitoje pateikiami tik audito metu nustatyti dalykai, o nepriklausoma nuomonė dėl konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio pareiškiama audito išvadoje.

Pagrindiniai audito rezultatai

1. Valstybės konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinyje duomenų iškraipymai yra reikšmingi

Viešojo sektoriaus kokybiškų duomenų turėjimas ir jų atvėrimas sudaro prielaidas pasiekti didesnę viešojo administravimo institucijų darbo efektyvumą ir tarpinstitucinį bendradarbiavimą, didina valdžios skaidrumą ir skatina piliečių įsitraukimą į sprendimų priėmimą. Vienas pamatinių duomenų šaltinių – finansiniai viešojo sektoriaus subjektų duomenys, kurie vis dar reikšmingai iškraipyti.

Valstybės konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinyje nustatyta reikšmingų duomenų iškraipymų, dalies duomenų teisingumo dėl įvairių priežasčių nebuvo galima patvirtinti: ilgalaikio materialiojo turto, per vienus metus gautinų sumų, trumpalaikių įsipareigojimų, sukaupto perviršio ar deficito, pagrindinės veiklos kitų pajamų, įplaukų, pervestų pinigų ir kt. Atitinkamai, informacija neteisinga ir aiškinamajame rašte. 2022 m. kiekybiškai ir kokybiškai reikšmingos klaidos nebuvo paplitusios, kaip buvo 2021 ir 2020 metais, tačiau jų yra ir veiklos rezultatas, nurodytas ataskaitų rinkinyje, yra reikšmingai iškraipytas (1 skyrius, 11–12 psl.):

- ✓ 97,48 proc. (11 462,37 mln. Eur) mokesčių pajamų ir su jomis susijusių gautinų ir mokėtinų sumų teisingumo negalime patvirtinti. Aplinkybės Valstybinės mokesčių inspekcijos mokesčių fonde, susijusios su apskaitai tvarkyti naudojamų informacinių sistemų trūkumais, ir 2022 metais liko nepakitusios (1 skyrius, 13–14 psl.);
- ✓ apie 2 proc. (588,01 mln. Eur) žemės vertės – miško žemės – teisingumo negalime patvirtinti, nes Aplinkos ministerijos apskaitoje sudarant finansines ataskaitas nepatikslinta žemės tikroji vertė, žemės sklypai apskaitoje sudubliuoti, netinkamai atlikta žemės sklypų inventorizacija (1 skyrius, 14 psl.);
- ✓ 383,41 mln. Eur ilgalaikio finansinio turto negalime patvirtinti, nes Aplinkos ministerija JESSICA kontroliuojančiojo ir JESSICA II fondų fondų finansinius duomenis atskleidžia neteisingai (1 skyrius, 14–15 psl.);

- ✓ 68,80 mln. Eur turto ir atitinkamai finansavimo sumų, įsipareigojimų ir grynojo turto duomenys neteisingi, nes trijų viešojo sektoriaus subjektų finansinės apskaitos tvarkymo procesai ir ūkinių operacijų registravimas neatitinka Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymo ir viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartų reikalavimų. Iš jų dviejų – duomenys nepatikimi antrus metus (1 skyrius, [15–16 psl.](#));
- ✓ 51,39 mln. Eur padidintas rezervas, nes Aplinkos ministerijos apskaitoje 2022 m. įsigyti medynai, esantys 476 vnt. miškų ūkio paskirties žemės sklypuose, registruoti ne jų tikrąja verte, registruojama pirminio pripažinimo metu, o per tikrosios vertės pokytį, registruojamą įvertinus turtą sudarant finansines ataskaitas (1 skyrius, [14 psl.](#)).

Įstaigos darė ir kitų klaidų, kurių visuma iškreipė valstybės konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio duomenis. Svarbu, jog pagrindinė vidaus kontrolės procedūra – inventorizacija, kurios rezultatai turėjo pagrįsti apskaitos duomenis, atlikta su reikšmingais trūkumais: pavėluotai, inventorizuotas ne visas turtas ir įsipareigojimai arba rezultatai neužregistruoti apskaitoje ir pan. Dėl šių inventorizacijos trūkumų negalima buvo patvirtinti įstaigų 242,82 mln. Eur turto ir 7,87 mln. Eur įsipareigojimų teisingumo ([1.2 poskyris](#) ir [1.3 poskyris](#)).

2022 m. vyko ir teigiami pokyčiai taisant reikšmingas apskaitos klaidas. Dalį jų išsitašė patys subjektai: 1) valstybinės reikšmės keliai ir po jais esanti žemė atskaitose jau nurodomi kaip žemė ir infrastruktūros statiniai (buvo registruoti kaip finansinis turtas); 2) baigiamas Kultūros ministerijos ir jai pavaldžių muziejų apskaitoje kilnojamųjų kultūros vertybių vertinimas tikrąja verte (buvo simboline vieno euro verte); 3) teismuose pradėta žyminio mokesčio apskaita, bet dėl baudų apskaitos sprendimų dar ieškoma. Reikšmingas subjektų apskaitos klaidas, sudarydama valstybės konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinį, taisė Finansų ministerija: ištaisė klaidingus Nacionalinės žemės tarnybos valstybinės žemės vertės pasikeitimo registravimą (atstatytos ankstesnių metų žemės nuvertėjimo 7 622,55 mln. Eur sąnaudos) ir Lietuvos geologijos tarnybos mineralinių išteklių vertės apskaičiavimą (vertė sumažėjo 1 261,03 mln. Eur) ([1.4 poskyris](#)).

2. Centralizuotas apskaitos tvarkymas – vis dar iššūkis

Apskaitos tvarkymui viešojo sektoriaus subjektai, nurodyti Vyriausybės nutarime, turi naudoti bendrąją finansų valdymo apskaitos informacinę sistemą, kuri padėtų organizuoti apskaitos operacijų registravimą, ženkliai sumažintų darbo laiko sąnaudas ir valstybei taupytų biudžeto pinigus atsisakant keliasdešimt anksčiau naudotų sistemų išlaikymo bei techninės priežiūros sąnaudų. Naują informacinę sistemą apskaitai tvarkyti įstaigos turi naudoti jau iki apskaitos funkcijos centralizavimo pradžios, kad centralizavimo procesas taptų sklandesnis ir reikalautų mažiau išteklių. Nustatėme įstaigų, kurios apskaitos naujoje informacinėje sistemoje Vyriausybės nustatytu laiku netvarko ar tvarko ne pilna apimtimi.

Be to, susiduriama ir su duomenų teikimo, atsakomybių tarp Nacionalinio bendrųjų funkcijų centro ir viešojo sektoriaus subjektų, išgryninimo problemomis. Rezultatas – viešojo sektoriaus subjektų ataskaitų rinkiniuose neatskleista pagal viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartus privaloma informacija aiškinamuosiuose raštuose, neužregistruotos ūkinės operacijos, ypač susijusios su apskaitinių įverčių registravimu ir kt. Šiuos dalykus planuojama išspręsti rengiamu Centralizuoto viešojo sektoriaus subjektų buhalterinės apskaitos organizavimo tvarkos aprašo pakeitimu, kuris reglamentuotų, kokia apskaitai tvarkyti reikalinga informacija turi būti pateikiama

centralizuotai apskaitą tvarkančiam asmeniui, nustatytų jos pateikimo tvarką ir panašius dalykus ([2 skyrius](#)).

3. Valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinyje duomenų iškraipymai yra reikšmingi

Valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio tikslas – parodyti valstybės biudžeto pajamų pagal rūšis ir išlaidų pagal valstybės funkcines (socialinė apsauga, ekonomika, švietimas ir kt.) ir ekonomines (darbo užmokestis, prekių ir paslaugų naudojimas, socialinės išmokos ir kt.) klasifikacijas, planus ir jų vykdymą, pateikti visuomenei informaciją apie vykdomas programas, programų finansavimo šaltinius, asignavimų paskirstymą ir naudojimą, tais atvejais, kai jie nepanaudojami, pateikti priežastis.

2022 m. valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinyje yra reikšmingų duomenų iškraipymų:

- ✓ 550,47 mln. Eur parodyti kaip ES, kitos tarptautinės finansinės paramos ir bendrojo finansavimo pinigai, valstybės biudžeto pinigai projektams įgyvendinti, o panaudoti darbo užmokesčiui, prekių ir paslaugų, ilgalaikio turto įsigijimui ir kt. (3 skyrius, [23–25 psl.](#));
- ✓ 354,51 mln. Eur valstybinės reikšmės keliams, valstybei nuosavybės teise priklausančiam ir į Susisiekimo ministerijos balansą įtrauktam turtui parodyti kaip kitos išlaidos, o turėjo būti parodyti kaip išlaidos, skirtos turto statybai, remontui ir priežiūrai (3 skyrius, [25–26 psl.](#));
- ✓ 204,09 mln. Eur sveikatos priežiūros paslaugoms, kurios nėra finansuojamos privalomojo sveikatos draudimo pinigais, apmokėti parodyti kaip dotacijos, o turėjo būti parodyti kaip socialinės išmokos (pašalpos) (3 skyrius, [26–27 psl.](#));
- ✓ 161,16 mln. Eur elektros kompensacijoms juridiniams asmenims parodyti kaip kitos išlaidos, o dalis jų turėjo būti parodyti kaip dotacijos ir komunalinių paslaugų įsigijimo išlaidos (3 skyrius, [27 psl.](#));
- ✓ 62,04 mln. Eur subjektams, kurių steigėjas savivaldybė, ar pačioms savivaldybėms parodyti kaip kitos išlaidos, o turėjo būti parodyti kaip dotacijos (3 skyrius, [28 psl.](#)).

Teisingas pajamų ir išlaidų priskyrimas atitinkamiems straipsniams leidžia turėti objektyvią informaciją įstaigų veiklos stebėsenai ir analizei atlikti. Be to, faktinių (padarytų) išlaidų priskyrimas tinkamam ekonominės klasifikacijos straipsniui yra svarbus rengiant statistinius duomenis ir atsiskaitant Eurostatui. Siekiant turėti tikrus ir teisingus duomenis sudarant ataskaitas ir priimant sprendimus, tikslinga keisti asignavimų planavimo sistemą, nes naudojamas detalumas yra perteklinis ir praktikoje ne visais atvejais įgyvendinamas. Tokiu būtu pasiektas tikslas ne tik turėti tikrus ir teisingus duomenis sprendimams priimti, bet ir sumažėtų administracinė našta įstaigoms.

Rekomendacijos

Audito procedūros atliktos visuose į 2022 m. VKFAR sudėtį įeinančiuose subjektuose, iš jų 87-iems pateikti pastebėjimai ir rekomendacijos dėl apskaitos trūkumų pašalinimo, vidaus kontrolės stiprinimo ir apskaitos tvarkymo aplinkybių ištyrimo.

Ne pirmus metus pabrėžiame, kad Valstybės kontrolės teiktų rekomendacijų įgyvendinimas padėtų įstaigoms supaprastinti apskaitos procesus ir disponuoti teisingais finansinės apskaitos ir ataskaitų duomenimis. Apskaitos tvarkymui svarbių 2017–2019 metais teiktų rekomendacijų įgyvendinimo būklė pateikta 2023-09-29 valstybinio audito ataskaitoje Nr. FAE-3 „2022 metų nacionalinio finansinių ataskaitų rinkinio ir valstybės skolos duomenų finansinio audito rezultatai“. Aktuali informacija apie didelės ir vidutinės svarbos valstybinio audito rekomendacijų įgyvendinimo būklę 2023 m. pirmąjį pusmetį pateikta ir 2023-09-07 rekomendacijų įgyvendinimo ataskaitoje¹.

Aktuali informacija apie rekomendacijų įgyvendinimo būklę, rezultatus ir įvykusius pokyčius skelbiama atvirose duomenyse Valstybės kontrolės interneto svetainėje <https://www.valstybeskontrole.lt/LT/AtviriDuomenys>.

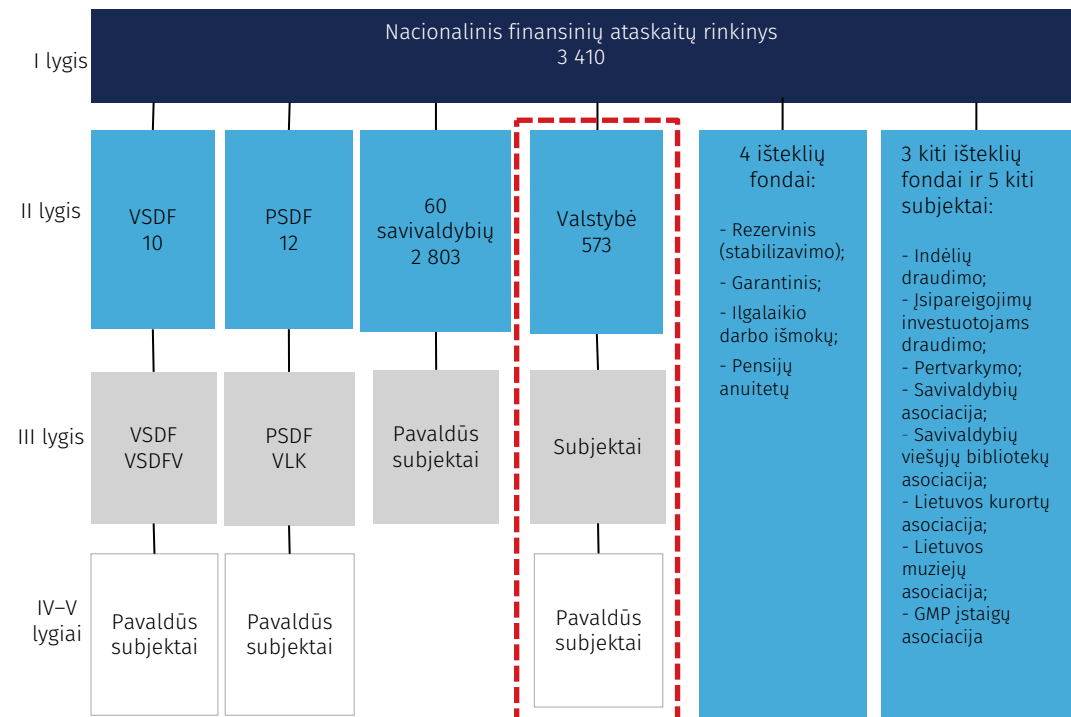
¹ 2023-09-07 Nr. RAE-14. Prieiga per internetą: <https://www.valstybeskontrole.lt/LT/post/3136/>.

ĮŽANGA

Vadovaudamiesi teisės aktais² atlikome 2022 m. valstybės konsoliduotųjų ataskaitų rinkinio auditą. Šis rinkinys³ – tai biudžetinių įstaigų, mokesčių fondų, valstybės išdo, fondų fondų, licencijuotų sandėlių kompensavimo fondo ir kitų valstybės kontroliuojamų viešojo sektoriaus subjektų (VSS) finansinių ataskaitų rinkinys (VKFAR), parengtas kaip vieno VSS finansinių ataskaitų rinkinys, ir valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinys (VBVAR), kuriame pateikiami valstybės biudžeto vykdymo duomenys. Valstybės konsoliduotųjų ataskaitų rinkinį, apimantį VKFAR ir VBVAR, rengia Finansų ministerija.

Visi VSS apskaitą turi tvarkyti pagal VSAFAS⁴. VKFAR yra rengiamas viešojo sektoriaus apskaitos ir ataskaitų konsolidavimo informacinėje sistemoje (VSAKIS). Aukščiausio lygio ataskaitos sudaromos konsoliduojant visų VSS pateiktus duomenis (1 pav.).

1 pav. Konsolidavimo lygiai, grupę sudarančių subjektų skaičius ir valstybės konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinys nacionalinio finansinių ataskaitų rinkinio sudėtyje

Šaltinis – Valstybės kontrolė

2022 m. konsolidavimo procese dalyvaujantys VSS nurodyti finansų ministro įsakymu patvirtintoje konsolidavimo schemoje⁵. Vadovaujantis ja, į 2022 m. VKFAR, kuris priskiriamas

² Valstybės kontrolės įstatymas, 8 str. 2 d. 1 p.; Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas, 30 str. 2 d. 1 p. (rengiamiems atskaitinių laikotarpių iki 2023 m. ataskaitų rinkiniams taikomas iki įstatymo Nr. XIII-3308 įsigaliojimo (2023-01-01) galiojęs Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas).

³ Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas, 2 str. 20 d.

⁴ Finansinės apskaitos įstatymas, 11 str. 1 d. 4 p.

⁵ 2023-01-27 Nr. 1K-29 „Dėl 2022 metų Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus subjektų finansinių ataskaitų konsolidavimo schemos patvirtinimo“, 2023-04-11 Nr. 1K-140 „Dėl finansų ministro 2023-01-27 įsakymo Nr. 1K-29 „Dėl 2022 metų Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus subjektų finansinių ataskaitų konsolidavimo schemos patvirtinimo“ pakeitimo“.

II konsolidavimo lygiui, turėjo būti įtrauktos 573-ių valstybės kontroliuojamų VSS finansinės ataskaitos⁶.

Pagal Biudžeto sandaros ir Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymus⁷ VBVAR rengia FM, remdamasi valstybės biudžeto apskaitos duomenimis – į šį biudžetą gautų įplaukų ir jo asignavimų valdytojų pateikiamais biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniais. 2022 m. VBVAR sudarytas iš Valstybės išdo, VMI MF ir Muitinės MF mokesčių ir kitų įmokų į biudžetus apskaitų (1-VP) duomenų ir 111-os asignavimų valdytojų žemesniojo lygio biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių. Išlaidų sąmatos vykdymo ataskaitos rengiamos Valstybės biudžeto, apskaitos ir mokėjimų sistemoje.

Pagal Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymą⁸ ministerija šiuos rinkinius turi pateikti iki 2023-07-31 Valstybės kontrolei (dėl audito metu pateiktų reikšmingų pastebėjimų FM taisė NŽT klaidas ir patikslintą valstybės konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinį pateikė vėliau – 2023-08-30), o iki spalio 1 d. – Vyriausybei. Pastaroji, pritarusi rinkiniams, iki spalio 10 d. juos pateikia Seimui⁹. Valstybės kontrolė ne vėliau kaip iki spalio 1 d. Vyriausybei ir ne vėliau kaip iki spalio 10 d. Seimui pateikia valstybinio audito išvadą ir audito ataskaitą dėl valstybės konsoliduotųjų ataskaitų rinkinio¹⁰.

⁶ Į VKFAR nekonsoliduoti vieno subjekto duomenys, plačiau ataskaitos 2 p.

⁷ Biudžeto sandaros įstatymas, 35 str. 1 d., Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas, 23 str. 4 d. (rengiamiems ataskaitinių laikotarpių iki 2023 m. ataskaitų rinkiniams taikomas iki įstatymo Nr. XIII-3308 įsigaliojimo (2023-01-01) galiojęs Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas).

⁸ Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas, 32 str. 5 d. ir 6 d. 4 p. (rengiamiems ataskaitinių laikotarpių iki 2023 m. ataskaitų rinkiniams taikomas iki įstatymo Nr. XIII-3308 įsigaliojimo (2023-01-01) galiojęs Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas).

⁹ Ten pat, 32 str. 5 d., 6 d. 4 p., 32 str. 7 d. (rengiamiems ataskaitinių laikotarpių iki 2023 m. ataskaitų rinkiniams taikomas iki įstatymo Nr. XIII-3308 įsigaliojimo (2023-01-01) galiojęs Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas).

¹⁰ Ten pat, 30 str. 3 d.; Seimo statutas, 225 str. 1 d. 1 p. ir 2 d. (teikiamiems ir svarstomiems ataskaitinių laikotarpių iki 2023 metų ataskaitų rinkiniams taikomos iki 2020-10-01 statuto Nr. XIII-3319 įsigaliojimo galiojusios Seimo statuto nuostatos).

AUDITO REZULTATAI

1. DUOMENŲ IŠKRAIPYMAI FINANSINIŲ ATASKAITŲ RINKINYJE – REIŠMINGI

1. VKFAR nustatyta reikšmingų duomenų iškraipymų, dalies duomenų teisingumo dėl įvairių priežasčių nebuvo galima patvirtinti: ilgalaikio materialiojo turto, per vienus metus gautinų sumų, trumpalaikių įsipareigojimų, sukaupto perviršio ar deficito, pagrindinės veiklos kitų pajamų, įplaukų, pervestų pinigų ir kt. (1 lentelė). Atitinkamai, informacija neteisinga ir aiškinamajame rašte. Audituojamuoju laikotarpiu reikšmingos klaidos nebėra paplitusios, kaip buvo 2021 ir 2020 metais, tačiau jų yra – ir 2022 metų veiklos rezultatas, nurodytas ataskaitų rinkiniuose, yra reikšmingai iškraipytas.

1 lentelė. Duomenų iškraipymų įtaka valstybės konsoliduotųjų ataskaitų rinkiniui pagal 2022-12-31 (mln. Eur)

Eil. Nr.	Straipsniai	2022 m. VKFAR str. vertė	Iškraipymų suma	
			Tiksli klaida Padidinta (+) Sumažinta (-)	Kurios teisingumo negalime patvirtinti
FINANSINĖS BŪKLĖS ATASKAITA				
A	ILGALAIKIS TURTAS	46 690,79	69,47	1 232,27
I	<i>Nematerialusis turtas</i>	151,22	-1,02	2,99
II	<i>Ilgalaikis materialusis turtas</i>	36 293,35	68,94	811,39
III	<i>Ilgalaikis finansinis turtas</i>	9 179,28	1,56	417,89
IV	<i>Mineraliniai išteklių ir kitas ilgalaikis turtas</i>	1 066,92	-	-
V	<i>Kitas ilgalaikis turtas</i>	0,01	-	-
B	BIOLOGINIS TURTAS	2 527,18	-	-
C	TRUMPALAIKIS TURTAS	9 729,00	13,97	2 991,24
I	<i>Atsargos</i>	969,22	13,07	11,41
II	<i>Išankstiniai apmokėjimai</i>	1 042,21	-	5,06
III	<i>Per vienus metus gautinos sumos</i>	4 745,36	0,91	2 772,56
IV	<i>Trumpalaikės investicijos</i>	568,51	-	-
V	<i>Pinigai ir pinigų ekvivalentai</i>	2 403,69	-	202,21
D	FINANSAVIMO SUMOS	7 139,44	3,09	357,00
II	<i>Iš savivaldybės biudžeto</i>	44,03	0,31	-
III	<i>Iš ES, užsienio valstybių ir tarptautinių organizacijų</i>	6 449,76	-0,41	354,14
IV	<i>Iš kitų šaltinių</i>	645,64	3,19	2,87
E	ĮSIPAREIGOJIMAI	30 505,03	-0,39	2 604,84
I	<i>Ilgalaikiai įsipareigojimai</i>	24 916,63	-0,19	2,88
II	<i>Trumpalaikiai įsipareigojimai</i>	5 588,40	-0,20	2 601,96
F	GRYNASIS TURTAS	21 285,84	78,46	12 127,75
I	<i>Rezervai</i>	10 434,02	95,12	35,55
II	<i>Nuosavybės metodo įtaka</i>	760,74	26,91	-3,39
III	<i>Sukauptas perviršis ar deficitas</i>	10 091,07	-43,57	12 095,59
G	MAŽUMOS DALIS	16,66	-	-

Eil. Nr.	Straipsniai	2022 m. VKFAR str. vertė	Iškraipymų suma	
			Tiksli klaida Padidinta (+) Sumažinta (-)	Kurios teisingumo negalime patvirtinti
VEIKLOS REZULTATŲ ATASKAITA				
A	PAGRINDINĖS VEIKLOS PAJAMOS	15 134,63	-42,85	11 478,70
I	FINANSAVIMO PAJAMOS	1 691,70	-43,35	4,81
II	PAGRINDINĖS VEIKLOS KITOS PAJAMOS	13 442,93	0,50	11 473,89
B	PAGRINDINĖS VEIKLOS SĄNAUDOS	-16 526,57	-55,60	-60,16
C	PAGRINDINĖS VEIKLOS PERVIRŠIS AR DEFICITAS	-1 391,94	12,75	11 418,54
D	KITOS VEIKLOS REZULTATAS	227,44	-	2,50
E	FINANSINĖS IR INVESTICINĖS VEIKLOS REZULTATAS	2 313,70	-0,53	0,05
F	APSKAITOS POLITIKOS KEITIMO IR ESMINIŲ APSKAITOS KLAIDŲ TAISYMO ĮTAKA	6 345,26	1,29	-0,15
G	GRYNASIS PERVIRŠIS AR DEFICITAS PRIEŠ NUOSAVYBĖS METODO ĮTAKĄ	7 494,46	13,51	11 420,94
H	NUOSAVYBĖS METODO ĮTAKA	303,69	-1,94	-1,13
I	GRYNASIS PERVIRŠIS AR DEFICITAS	7 798,15	9,91	11 419,81
GRYNOJO TURTO POKYČIŲ ATASKAITA (19 eil.)				
5 st.	Tikrosios vertės rezervas 2022-12-31	9 364,93	95,12	35,55
6 st.	Kiti rezervai	1 069,10	-	-
7 st.	Nuosavybės metodo įtaka	760,74	26,91	-3,39
8 st.	Sukauptas perviršis ar deficitas prieš nuosavybės metodo įtaką	10 091,07	-43,57	12 095,59
9 st.	Iš viso	21 285,84	78,46	12 127,75
10 st.	Mažumos dalis	16,66	-	-
PINIGŲ SRAUTŲ ATASKAITA				
A	PAGRINDINĖS VEIKLOS PINIGŲ SRAUTAI	-5,12	2,39	8 484,93
I	Įplaukos	22 868,81	1,33	14 349,76
II	Pervestos lėšos	-12 062,67	-	-5 820,10
III	Išmokos	-10 811,26	1,06	-44,74
B	INVESTICINĖS VEIKLOS PINIGŲ SRAUTAI	-1 438,76	-1,35	-0,90
C	FINANSINĖS VEIKLOS PINIGŲ SRAUTAI	41,19	2,03	-0,03
D	VALIUTOS KURSŲ PASIKEITIMO ĮTAKA PINIGŲ IR PINIGŲ EKVIVALENTŲ LIKUČIUI	16,14	-	-
Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal 2022 m. VKFAR				

2. VKFAR turėjo būti sudarytas atlikus 573 subjektų, pagal Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymą priskiriamų prie VSS, konsolidavimo procedūras. Tačiau į VKFAR nekonsoliduoti Lietuvos universitetų rektorių konferencijos duomenys¹¹, o priežastys nurodytos VKFAR aiškinamajame rašte. Skirtingos apimties audito procedūros atliktos visuose į 2022 m. VKFAR sudėtį įeinančiuose subjektuose (572), iš jų 87-iems pateikti pastebėjimai dėl nustatytų dalykų (jie apie audito rezultatus informuoti raštais, el. paštu). Dalį jų, sudarant VKFAR, ištaisė FM (24 ir 25 p.) Toliau ataskaitoje pateikiame kiekybiškai ir (ar) kokybiškai reikšmingas klaidas.

¹¹ 2022-12-31 duomenimis Lietuvos universitetų rektorių konferencijos turtas iš viso 0,02 mln. Eur, pajamos/sąnaudos – 0,06 mln. Eur.

1.1. Klaidos, lemiančios reikšmingus kiekybinius ir (ar) kokybinius duomenų iškraipymus

97,48 proc. mokesčių pajamų ir su jomis susijusių gautinų ir mokėtinų sumų teisingumo patvirtinti vis dar negalime

- Reikšminga dalis mokesčių pajamų, pagrindinės veiklos kitų pajamų ir su jomis susijusių gautinų bei mokėtinų sumų VKFAR pateikiama pagal VMI MF duomenis, kurių apskaitai tvarkyti naudojama MAIS. 2018 m. pabaigoje baigtas šios informacinės sistemos modifikavimo investicijų projektas, vykdytas 2016–2018 m.: realizuotas ataskaitinių metų laikotarpio uždarymo sprendimas, patobulinti gautų įmokų paskirstymo ir prievolių sukaupimo procesai, padaryti techniniai sprendimai dalies apskaitos įrašų (įskaitant nuvertėjimą) atsekamumui užtikrinti. Nepaisant to, atlikę 2019 finansinių metų auditą nustatėme MAIS trūkumų dėl gautinų ir mokėtinų sumų registravimo ir duomenų atrankos sudarant finansinių ataskaitų rinkinį. Siekiant disponuoti teisingais ir patikimais VMI MF finansinių ataskaitų duomenimis, buvo teikta rekomendacija¹². Ją įgyvendinus finansinių ataskaitų rinkinys būtų sudarytas iš duomenų, kurie registruojami laikantis nustatytų taisyklių, užtikrinančių duomenų, registru ir ataskaitų rinkinio sąsajas t. y. duomenų, iš kurių sudarytas finansinių ataskaitų rinkinys, atsekamumą. Teikiant rekomendaciją šį tikslą planuota pasiekti iki 2024-10-01 įgyvendinus visas penkias rekomendacijos priemones. Jų įgyvendinimas vėluoja. Teigiamų pokyčių buvo galima pasiekti ir 2022 metais laiku įgyvendinus vieną iš rekomendacijos priemonių, tačiau tai nebuvo padaryta.

Rekomendacijos dėl teisingų ir patikimų duomenų užtikrinimo įgyvendinimo eiga

Kad VMI MF finansinių ataskaitų rinkinys būtų parengtas pagal VSAFAS reikalavimus, buvo numatyta sukurti 23 funkcinės specifikacijas, iki 2023-04-26 sukurta 17. Fondas nesukūrė šešių, reikalingų ataskaitoms pagal VSAFAS¹³ sudaryti: dvi yra kuriamos, o keturių kūrimas nepradėtas. Esant dideliame apskaitos duomenų kiekiui ir nesant dalies MAIS funkcinų specifikacijų, neužtikrinamas finansinių ataskaitų rinkinio korektiškumas.

- VMI MF FAR aiškinamajame rašte neatskleisti reikšmingi ataskaitų straipsniuose pateiktų 2022 ir 2021 m. duomenų pokyčiai, kaip reikalauja VSAFAS¹⁴, pvz.: FBA str. A. „Ilgalaikis turtas“ sumažėjo daugiau kaip 8 kartus; str. C.III.5 „Sukauptos gautinos sumos“ išaugo daugiau kaip 3 kartus, VRA str. A.II.2.1. „Socialinių įmokų pajamos“ sumažėjo daugiau kaip 6 kartus ir kt. Nėra atskleista informacija apie reikšmingas FBA ir VRA sumas, pvz.: 9 pastaba – nuvertėjimo sąnaudos – detalizuojančiuose prieduose nurodomas gautinų mokesčių nuvertėjimas 3,69 mln. Eur, socialinių įmokų – 0,20 mln. Eur, bendra suma 3,89 mln. Eur. 43,58 mln. Eur skirtumas tarp VRA ir nuvertėjimo sumų, nurodytų prieduose, nėra paaiškintas. Taip pat nedetalizuota, kokia nuvertėjimo suma 2022 m. atstatyta.

¹² 2020-10-01 valstybinio audito ataskaita Nr. FAE-10 „2019 metų valstybės konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių teisingumo bei valstybės biudžeto lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo vertinimas“. Rekomendacija: „Siekiant turėti teisingus ir patikimus Valstybinės mokesčių inspekcijos mokesčių fondo finansinių ataskaitų duomenis, pašalinti mokesčių apskaitos informacinės sistemos (MAIS) funkcijų trūkumus ir sukurti nuoseklią ir atsekamą finansinių ataskaitų formavimo iš patvirtintų apskaitos registru sistemą (tvarką)“. Aktualios rekomendacijų įgyvendinimo būklė pateikiama mūsų institucijos interneto puslapyje (<https://www.valstybeskontrolė.lt/LT/AtviriDuomenys>).

¹³ 4-asis VSAFAS „Grynojo turto pokyčių ataskaita“, 1 priedas, 7-asis VSAFAS „Apskaitos politikos, apskaitinių įverčių keitimas ir klaidų taisymas“ 6 ir 9 priedas, 10-asis VSAFAS „Kitos pajamos“, 2 priedas, kuriamos – 25-asis VSAFAS „Segmentai“, priedas, 5-asis VSAFAS „Pinigų srautų ataskaita“, 1 priedas.

¹⁴ 6-asis VSAFAS „Finansinių ataskaitų aiškinamasis raštas“, 14 ir 15 p.

5. Dėl audituojamu laikotarpiu išlikusių aplinkybių, susijusių su mokesčių fondo apskaitai tvarkyti naudojamų IS trūkumais¹⁵, šio ataskaitinio laikotarpio VMI MF FAR duomenų laikyti patikimais negalime: dėl šios priežasties VKFAR nepatvirtiname 11 462,37 mln. Eur, arba 75,74 proc. pagrindinės veiklos pajamų, įsk. 97,48 proc. mokesčių pajamų, 2 765,26 mln. Eur, arba 58,27 proc. su jomis susijusių trumpalaikių gautinų ir 2 595,57 mln. Eur, arba 46,45 proc., trumpalaikių mokėtinų sumų.

Miško žemės vertės – apie 2 proc. visos žemės – teisingumo negalime patvirtinti

6. Miško žemė sudaro 588,01 mln. Eur, arba apie 2 proc. visos VKFAR užregistruotos žemės vertės. Negalime patvirtinti jos duomenų teisingumo¹⁶: sudarant finansines ataskaitas nebuvo patikslinta žemės tikroji vertė ir ataskaitose ji liko nurodyta vidutine 2021 m. verte, dalis sklypų apskaitoje užregistruoti du kartus, 86 nauji žemės sklypai užregistruoti ne jų įsigijimo savikaina (registruojama pirminio pripažinimo metu¹⁷), o per tikrosios vertės pokytį (taikomą turtui po pirminio pripažinimo), netinkamai atlikta žemės inventorizacija.
7. Dėl neteisingai AM užregistruotų medynų VKFAR rezervas¹⁸ 51,39 mln. Eur padidintas, o perviršis ta pačia suma sumažintas. 2022 m. gautus medynus, esančius 476 vnt. miškų ūkio paskirties žemės sklypuose, AM registravo ne jų tikrąją vertę, registruojama pirminio pripažinimo metu¹⁹, o per tikrosios vertės pokytį, taikomą turtui po pirminio pripažinimo²⁰.
8. Netinkamai atlikta miško žemės ir medynų inventorizacija. AM neparengė²¹ specifinės miško žemės ir medynų inventorizavimo tvarkos ir inventorizaciją atlikti pavedė 2004 m. patvirtintais reikalavimais²². 2022 m. miško žemė ir medynai pagal 2022-11-30 būklę inventorizuoti pagal apskaitos duomenis. Toks inventorizavimo būdas nesuteikia galimybių užtikrinti teisingų finansinių ataskaitų rinkinio duomenų. AM informavo²³ apie rengiamą naują miško žemės ir medynų inventorizavimo tvarką ir apie Valstybinės miškų tarnybos tobulinamą programinę įrangą, reikalingą inventorizacijos vykdymui. Ši tvarka vis dar nėra parengta.

Dviejų fondų fondų finansiniai duomenys atskleidžiami neteisingai

9. JESSICA kontroliuojantysis fondas ir JESSICA II fondų fondas, kaip VSS dalyvaujantys konsolidavimo procese, nurodyti finansų ministro įsakymu patvirtintoje konsolidavimo

¹⁵ Rekomendacijos priemonės, kurios iki 2022 m. finansinių ataskaitų rinkinio sudarymo nebuvo įgyvendintos.

¹⁶ Negalime patvirtinti AM pagal 2022-12-31 duomenis FBA str.: A.II.1. „Žemė“ – 588,01 mln. Eur, D.I. „Finansavimo sumos iš valstybės biudžeto“ – 555,23 mln. Eur, F.II.1. „Tikrosios vertės rezervas“ – 32,78 mln. Eur; ir grynojo turto pokyčių ataskaitos 19 eil. nurodyto tikrosios vertės rezervo – 32,78 mln. Eur – teisingumo.

¹⁷ 12-asis VSAFAS „Ilgalaikis materialusis turtas“, 62 p.

¹⁸ VKFAR FBA str. F.I.

¹⁹ 16-asis VSAFAS „Biologinis turtas“, 10 ir 16 p.

²⁰ Jų vertė 51,39 mln. Eur. Dėl šios priežasties AM sąsk. Nr. 1921001 ir Nr. 4241101 sumažintos 51,39 mln. Eur, o sąsk. Nr. 1921002 ir Nr. 3210001 ta pačia suma padidintas.

²¹ Kaip nurodyta Inventorizacijos taisyklių, patvirtintų Vyriausybės 2022-06-15 nutarimu Nr. 630, 2 p.

²² Aplinkos ministro 2004-11-08 įsakymas Nr. D1-570 „Dėl Valstybinės miškų inventorizacijos atrankos metodu nuostatų patvirtinimo“.

²³ 2022-08-16.

schema²⁴. Už šių fondų finansinių ataskaitų rinkinių parengimą atsakinga AM, bet jų, kaip atskirų VSS, rinkinių ministerija nerengia. AM FAR aiškinamajame rašte pateikiamas argumentas – „AM pagal galiojančias sutartis su Europos investicijų banku (fondai JESSICA ir JESSICA II) negali gauti detalios informacijos, reikalingos fondų, kaip VSS, apskaitai tvarkyti“. Kadangi AM, kaip ir FM, gauna ne tik metinius, bet ir mėnesinius fondų finansinius duomenis, todėl manome, kad pateiktas argumentas nėra korektiškas. Ekonomikos ir inovacijų ministerija, būdama atsakinga už analogiško fondų fondo – JEREMIE kontroliuojantysis fondas – finansinių ataskaitų rinkinio parengimą, 2022 m. sėkmingai parengė jo, kaip atskiro VSS, finansinių ataskaitų rinkinį.

10. AM fondų apskaitą tvarko taikydama iki 2016-01-01 galiojusią apskaitos politiką, kai minėti fondai VSS nebuvo: ministerijos apskaitoje visas jų turtas parodytas viename straipsnyje – kaip kitos ilgalaikės gautinos sumos – nedetalizuojant į ilgalaikes ir trumpalaikes, neišskiriant pinigų likučio. Taip finansinėse ataskaitose neparodomas tikras ir teisingas šių fondų turto, finansavimo sumų, įsipareigojimų, grynojo turto, pajamų ir sąnaudų vaizdas.
11. Dėl šių priežasčių 2022 m. VKFAR negalime patvirtinti su JESSICA kontroliuojančiuoju ir JESSICA II fondų susijusių sumų²⁵ teisingumo: turto iš viso – 383,41 mln. Eur, finansavimo sumų iš ES – 345,33 mln. Eur, pajamų/sąnaudų – 2,97 mln. Eur.

Trijų Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai pavaldžių viešojo sektoriaus subjektų duomenys – nepatikimi

12. Ankstesnio audito metu²⁶ dėl dviejų ŠMSM pavaldžių įstaigų – Valstybinio studijų fondo ir Lietuvių kalbos instituto – nepatikimų duomenų teikėme ministerijai rekomendacijas (planuota įgyvendinti 2022-12-31) įvertinti finansinės apskaitos organizavimo ir tvarkymo įstaigose įgyvendinimą ir pagal kompetenciją imtis priemonių užtikrinti, kad finansinė apskaita būtų organizuojama ir tvarkoma vadovaujantis teisės aktais. Rekomendacijos įgyvendintos nebuvo.
13. VSF veiklos tikslas – administruoti valstybės paskolas, valstybės remiamas paskolas studentams ir mokiniams, kurie mokosi pagal formaliojo profesinio mokymo programas, aukštojo mokslo socialinės dimensijos plėtros priemonių įgyvendinimą, kitą finansinę paramą studentams ir profesiniam mokymui vykdyti, pinigus studentų pilietiniams, moksliniams, verslumo, kūrybiniais ir sportiniais projektams vykdyti, įgyvendinti kitas aukštojo mokslo ir profesinio mokymo kokybei ir prieinamumui užtikrinti skirtas priemones²⁷. Vykdydamas tokią veiklą, apskaitą VSF tvarko netinkamai, nes:

- ✓ neturi analitinių apskaitos registru, patvirtinančių sumas DK ir FAR;

²⁴ Finansų ministro 2023-01-27 įsakymas Nr. 1K-29 „Dėl 2022 metų Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus subjektų finansinių ataskaitų konsolidavimo schemas patvirtinimo“.

²⁵ AM FBA str. A.III „Ilgalaikis finansinis turtas“ – 383,41 mln. Eur, D.I „Finansavimo sumos iš valstybės biudžeto“ – 34,83 mln. Eur, D.III „Finansavimo sumos iš ES, užsienio valstybių ir tarptautinių organizacijų“ – 345,33 mln. Eur, E.II „Trumpalaikiai įsipareigojimai“ – 2,83 mln. Eur, F.IV „Sukauptas perviršis ar deficitas“ – 0,42 mln. Eur, VRA str.: A.I.1 „Finansavimo pajamos iš valstybės biudžeto“ – 0,19 mln. Eur, A.I.3 „Finansavimo pajamos iš ES, užsienio valstybių ir tarptautinių organizacijų lėšų“ – 2,78 mln. Eur, B.XII „Finansavimo sąnaudos“ – 2,66 mln. Eur, E „Finansinės ir investicinės veiklos sąnaudos“ – 0,31 mln. Eur.

²⁶ 2022-10-03 valstybinio audito ataskaita Nr. FAE-6 „2021 metų valstybės konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių finansinio audito rezultatai“.

²⁷ Vyriausybės 1993-07-21 nutarimas Nr. 540 „Dėl Valstybinio studijų fondo nuostatų patvirtinimo“.

- ✓ neregistruoja delspinigių, palūkanas registruoja pinigų principu;
 - ✓ neregistruoja atidėjinių, neapibrėžtųjų įsipareigojimų ir garantijų dėl valstybės remiamų paskolų studentams;
 - ✓ registruoja ne ūkines operacijas, o apskaitos principų neatitinkančias sumas, pateikia ne ūkines operacijas pagrindžiančius dokumentus, o skaičiavimus, kuriais remiantis buvo užregistruotos sumos pajamų ir įsipareigojimų sąskaitose;
 - ✓ informacinėse sistemose²⁸ sugeneruoti gavėjų, skolininkų sąrašų pagal ataskaitinio laikotarpio datą nėra galimybės – nėra su šia informacija susijusių duomenų, teikiamų FAR, atsekamumo.
14. Toks apskaitos tvarkymas neatitinka VSAFAS ir Finansinės atskaitomybės įstatymo reikalavimų²⁹ ūkines operacijas pagrįsti apskaitos dokumentais ir nusistatyti tokias vidaus kontrolės priemones, kuriomis būtų užtikrintas bent šių apskaitai keliamų reikalavimų laikymasis: laiku ir teisingai parengti apskaitos dokumentus; laiku ir teisingai užregistruoti ūkines operacijas; faktiniais turto ir įsipareigojimų likučiais pagrįsti apskaitos registru duomenis. Atkreipiame dėmesį į analitinės informacijos, kurios fondas neturi reikšmingiausiose apskaitos srityse (valstybės paskolų, lėšų, skirtų studijų kainai apmokėti, grąžinimo į valstybės biudžetą, kitų gautinų sumų) svarbą: suma pagal analitinius duomenis turi atitikti sintetinės apskaitos – DK duomenis ir, jei analitinių ir sintetinių sąskaitų likučiai dėl kokių nors priežasčių būna nelygūs, šis faktas rodo apskaitos klaidą. Toks palyginimas yra patikrinimo įrankis sprendžiant apie apskaitos teisingumą visoje įstaigoje, tačiau jis fonde nesukurtas. Atsižvelgiant į nustatytus dalykus, konstatuotina, kad VSF vidaus kontrolės priemonės neužtikrina teisės aktų reglamentuojančių apskaitos tvarkymą laikymosi, o dėl netinkamai tvarkomos apskaitos egzistuoja rizika kilti neteisėtoms veikoms VSF turto atžvilgiu³⁰. ŠMSM, priimdama sprendimus, negali pasitikėti tokiais VSF ataskaitų rinkinio duomenimis.
15. Lietuvių kalbos institutas ankstesnio audito³¹ metu nustatytas 2020 ir 2021 m. apskaitos klaidas taisė ne einamaisiais, šiuo atveju 2022 m., bet tą laikotarpį, kuomet klaidos buvo padarytos. Kai keičiami praėjusių ataskaitinių laikotarpių duomenys, apskaitos procesų ir jos duomenų patikimais laikyti negalime. ŠMSM nesiėmė veiksmų apskaitos problemoms institute spręsti, teiktą rekomendaciją (12 p.) planuoja įgyvendinti tik 2023 m. pabaigoje. Todėl negalime patvirtinti šios įtaigos 2022 m. ataskaitų rinkinio duomenų teisingumo.
16. Atsižvelgiant į išdėstytas aplinkybes VSF (turtas iš viso – 64,52 mln. Eur, pagrindinės veiklos pajamos – 19,53 mln. Eur, sąnaudos – 16,40 mln. Eur ir kt.), Lietuvių kalbos instituto (turtas iš viso – 3,26 mln. Eur, pagrindinės veiklos pajamos – 3,14 mln. Eur, sąnaudos – 3,16 mln. Eur ir kt.) duomenys ataskaitų rinkiniuose yra nepatikimi.
17. Lietuvos mokslinių bibliotekų asociacijos apskaita tvarkoma taip, kad DK duomenys (sąskaitų likučiai ir apyvartos) neatitinka FAR duomenų (turtas iš viso – 1,02 mln. Eur, pagrindinės veiklos pajamos – 6,91 mln. Eur, sąnaudos – 6,94 mln. Eur ir kt.), todėl negalime patvirtinti šios įtaigos 2022 m. FAR duomenų teisingumo. Asociacija pagal VSAFAS 2022 metų ataskaitinio laikotarpio finansinę apskaitą tvarkė pirmą kartą.

²⁸ Kuriose tvarkoma paskolų, VB pinigų, skirtų studijų kainai apmokėti, grąžinimas.

²⁹ Finansinės apskaitos įstatymas.

³⁰ Vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymas, 4 str.. Pagal 240-ąjį TAS „Auditoriaus atsakomybė dėl apgaulės, atliekant finansinių ataskaitų auditą“ dėl apgaulės rizikos informuota VSF steigėja – ŠMSM.

³¹ 2022-10-03 valstybinio audito ataskaita Nr. FAE-6.

1.2. Kitos klaidos turinčios įtaką ataskaitų rinkinio duomenų teisingumui

18. VKFAR turėjo būti sudarytas atlikus 573 subjektų, pagal Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymą priskiriamų prie VSS, konsolidavimo procedūras (2 p.). Sudarant konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinius eliminuojamos juos sudarančių subjektų tarpusavio operacijos, pvz. pelnas ar nuostolis, atsiradęs dėl turto pardavimo kitam VSS, turto vertę atskiro subjekto finansinėse ataskaitose didinantis PVM, kai turtą įsigyja PVM mokėtojas iš kito VSS. Analogiška tarpusavio operacija yra ir importo PVM, mokamas subjektų už užsienyje įsigytas prekes. 2022 m. dėl neeliminuooto importo PVM pajamos ir turtas VKFAR klaidingai padidinti 18,30 mln. Eur. Klaida kartojasi – praėjusiais metais VSAKIS buvo užregistruota 37,17 mln. Eur tokių pajamų, sudarant 2022 m. rinkinį šis įrašas eliminuotas, tačiau apie 20 mln. Eur pajamų iš 37,17 mln. Eur sumos pagal patikslintas deklaracijas 2022 m. užsiregistravo VMI. Taigi apie 20 mln. Eur 2022 m. pajamų VKFAR buvo parodyta ir 2021 m., t. y. du kartus.
19. Kitos klaidos:
- ✓ EM neteisingai užregistravo atidėjinio panaudojimą³², todėl VKFAR VRA str. A.I „Finansavimo pajamos“ ir B. „Pagrindinės veiklos sąnaudos“ 43,86 mln. Eur sumažinti.
 - ✓ VRM neteisingai parodyti³³ grynojo turto duomenys, todėl VKFAR FBA str. F.II „Nuosavybės metodo įtaka“ 26,15 mln. Eur padidintas, o str. F.III „Sukauptas perviršis ar deficitas“ šia suma sumažintas.
 - ✓ KAM nekilnojamąsias kultūros vertybes ir žemę registravo neatsižvelgusi į tai, kad pasikeitė jų apskaitą reglamentuojantis VSAFAS³⁴. KAM apskaitoje neteisingai nurodyta ir žemės sklypų vertė – 58-ių ministerijos apskaitoje užregistruotų žemės sklypų su nurodytais unikaliais numeriais vertė³⁵ neatitinka Registrų centro skelbiamos vidutinės rinkos vertės 2023-01-01. Dėl šių priežasčių negalime patvirtinti VKFAR FBA str. A.II „Ilgalaikis materialusis turtas“ 41,63 mln. Eur, F.I „Rezervai“ 2,72 mln. Eur, F.III „Sukauptas perviršis ar deficitas“ 38,91 mln. Eur sumų teisingumo.
 - ✓ ŽŪM apskaitoje neteisingai registruojamos investicijos į nuosavybės vertybinius popierius – finansinio turto vertė³⁶ nedidinama valstybės dotacijos³⁷ balansine verte

³² EM apskaitoje kaip finansavimo sąnaudos užregistruoti 2022 m. pagal gautus Ignalinos atominės elektrinės prašymus dėl asignavimų poreikio nurodyti pinigai (11,33 mln. Eur). Metų pabaigoje pagal gautą IAE raštą dėl atidėjinių dalies dengimo t. y. jų panaudojimo, finansavimo sąnaudos buvo sumažintos didesne suma, nei užregistruotos – iš viso 55,62 mln. Eur. NBFC informavo, kad ministerijai pervedus pinigus pagal gautus IAE prašymus, apskaitoje registruojamos finansavimo sąnaudos, o metų pabaigoje įvertinus, kiek pinigų panaudota, šios sąnaudos mažinamos. Atkreipiame dėmesį, kad toks registravimo būdas neatitinka 18-ojo VSAFAS reikalavimų, tačiau neturėtų įtakos ministerijos rinkinio teisingumui, jei užregistruotos finansavimo sąnaudos ir anuluotos finansavimo sąnaudos sutaptų.

³³ VRM ištaisė praėjusio ataskaitinio laikotarpio apskaitos klaidas ir duomenis apie taisyms pateikė į VSAKIS. VRM DK duomenys korektiškai suvesti į VSAKIS formą „Sąskaitų planas“. Taip pat VSAKIS užpildyta D-P01-B-ZF forma „Apskaitos politika ir apskaitinių įvertinimų keitimai, klaidų taisyms 2“, kurios duomenys persikėlė į finansines ataskaitas. VRM, siekdama išsiaiškinti, kaip teisingai VSAKIS turėjo pateikti duomenis minėtoje formoje, kreipėsi į FM.

³⁴ 12-asis VSAFAS „Ilgalaikis materialusis turtas“, 68 p.

³⁵ KAM FAR aiškinamajame rašte nurodyta, kad žemės tikroji vertė nustatyta atsižvelgiant į žemės verčių registro vidutinę rinkos vertę ataskaitinio laikotarpio pabaigoje (2023-01-01 duomenimis).

³⁶ 14-asis VSAFAS „Jungimai ir investicijos į asocijuotuosius subjektus“, 48.3 p.

³⁷ ŽŪM apskaitoje neužregistruotos dotacijos: 0,06 mln. Eur UAB Lietuvos žirgynui, 0,33 mln. Eur UAB „Genetiniai ištekliai“, 0,02 mln. Eur AB „Jonavos grūdai“, 0,18 mln. Eur VĮ Valstybės žemės fondui, 2,45 mln. Eur VĮ Distančių tyrimų ir geoinformatikos centrui „GIS-centras“. VĮ Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro savininko kapitalas sudaro 2,74 mln. Eur, dotacijos – 0,59 mln. Eur ir ŽŪM apskaitoje šios investicijos įsigijimo savikaina turėtų būti 3,34 mln. Eur, tačiau apskaitoje užregistruota – 3,74 mln. Eur, t. y. 0,40 mln. Eur didesnė.

arba jos dalimi, neregistruojamas ir jų panaudojimas (finansavimo sąnaudos ir finansavimo pajamos). Taip pat investicijos į asocijuotus subjektus ministerijos apskaitoje rodamos neatsižvelgiant į nuvertėjimo požymius³⁸ – subjektams paskelbtas bankrotas, nevykdo veiklos ar likviduoti³⁹. Auditoriams nebuvo pateikti visi auditui atlikti būtini duomenys, todėl negalėjome įvertinti dalies finansinio turto⁴⁰ likučio. Dėl šių priežasčių negalėjome patvirtinti VKFAR FBA str. A.III „Ilgalaikis finansinis turtas“ 22,15 mln. Eur, F.II „Nuosavybės metodo įtaka“ (–) 4,00 mln. Eur, F.III „Sukauptas perviršis ar deficitas“ 26,14 mln. Eur, ir VRA H „Nuosavybės metodo įtaka“ (–) 1,13 mln. Eur sumų teisingumo.

- ✓ ESSC atsargų apskaita vedama nesivadovaujant VSAFAS⁴¹, nes pasibaigusio galiojimo laiko atsargos – vakcinos – finansinėse ataskaitose užregistruotos įsigijimo savikaina, o ne grynąja realizavimo verte (jų vertė turėtų būti 0). Dėl šios priežasties VKFAR FBA str. C.I „Atsargos“ ir F.III „Sukauptas perviršis ar deficitas“ padidinti 12,89 mln. Eur, o VRA str. B. „Pagrindinės veiklos sąnaudos“ ta pačia suma sumažintas.
- ✓ Nacionalinis M. K. Čiurlionio dailės muziejus nepateikė dokumentų, pagrindžiančių pinigų srautų ataskaitos duomenis⁴², todėl VKFAR negalime patvirtinti PSA str. A.I „Įplaukos“ 2,06 mln. Eur, A.III „Išmokos“ 5,74 mln. Eur teisingumo.

1.3. Viena svarbiausių vidaus kontrolės procedūrų – inventorizacija – su reikšmingais trūkumais

20. Turto ir įsipareigojimų inventorizacija yra viena svarbiausių kontrolės procedūrų, padedančių užtikrinti teisingus finansinių ataskaitų duomenis. Pareiga užtikrinti, kad turto ir įsipareigojimų sąskaitų likučiai būtų pagrįsti inventorizacijos duomenimis, numatyta subjekto vadovui⁴³. Atlikę 28 VSS (2 priedas) inventorizacijos vertinimą, nustatėme, kad keliamo tikslo⁴⁴ – apskaitos duomenis pagrįsti turto ir įsipareigojimų inventorizacijos duomenimis nepavyko pasiekti:
- ✓ 9-iems VSS⁴⁵, nes jie neinventorizavo dalies turto ir įsipareigojimų. Subjektų nurodomos priežastys – dėl laiko trūkumo, naujos IS naudojimo, NBFC laiku nepateiktų duomenų, abejonių dėl inventorizacijos tikslingumo, subjekto veiklos specifikos;

³⁸ 17-asis VSAFAS „Finansinis turtas ir finansiniai įsipareigojimai“, 42 p. Vadovaujantis 14-ojo VSAFAS 44 p. investicijų į asocijuotuosius subjektus nuvertėjimas vertinamas ir apskaitoje registruojamas remiantis 17-ojo VSAFAS nuostatomis, taikomomis finansinio turto, kuris neregistruojamas tikrąja verte todėl, kad jo tikrosios vertės negalima patikimai nustatyti, nuvertėjimui.

³⁹ AB „Kiaulių veislininkystė“ paskelbtas bankrotas (VĮ RC duomenimis likviduojama nuo 2022-06-03); VĮ Lietuvos žemės ūkio ir maisto produktų rinkos reguliavimo agentūra nevykdo veiklos (išregistruota iš JAR 2023-03-03); UAB „Valstybinė projektų ir sąmatų ekspertizė“ likviduota ir iš JAR išregistruota 2019-02-01.

⁴⁰ Finansinio turto DK sąsk.: Nr. 1612101 „Investicijų į kontroliuojamus ne VSS įsigijimo savikaina“ 0,16 mln. Eur, Nr. 1612101 „Investicijų į kontroliuojamus ne VSS įsigijimo savikaina“ (–) 0,45 mln. Eur; Nr. 1632001 „Kitos ilgalaikės gautinos sumos“ 2,81 mln. Eur.

⁴¹ 8-asis VSAFAS „Atsargos“, 8 ir 31.1 p.

⁴² Muziejaus PSA pagal 2022-12-31 duomenis: įplaukos 6,61 mln. Eur, pervestos lėšos 0,74 mln. Eur, išmokos 5,74 mln. Eur, ilgalaikio turto (išskyrus finansinį) ir biologinio turto įsigijimas 0,14 mln. Eur, gautos finansavimo sumos ilgalaikiam ir biologiniam turtui įsigyti 0,05 mln. Eur, pinigai ir pinigų ekvivalentai ataskaitinio laikotarpio pradžioje/pabaigoje 0,07/0,12 mln. Eur.

⁴³ Finansinės apskaitos įstatymas, 13 str. 2 d., Vyriausybės 2022-06-15 nutarimu Nr. 630 patvirtintos Inventorizacijos taisyklės, 77 p.

⁴⁴ Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas, 19 str. 9 d., Finansinės apskaitos įstatymas, 13 str. 2 d.

⁴⁵ Policijos departamentas, VSF, NMA, Lietuvos nacionalinis dailės muziejus, Nacionalinis M. K. Čiurlionio dailės muziejus, AM, SAM, URM, ŽŪM.

- ✓ 14-ai VSS⁴⁶, nes jie pavėlavo⁴⁷ dalį inventORIZACIJOS rezultatų užregistruoti finansinėje apskaitoje⁴⁸. Pagal InventORIZACIJOS taisykles⁴⁹ subjekto vadovas atsakingas už sprendimų dėl inventORIZACIJOS rezultatų įtraukimo į finansinę apskaitą priėmimą laiku ir jų pateikimą finansinę apskaitą tvarkančiam asmeniui.
21. Dėl šių inventORIZACIJOS trūkumų negalėjome patvirtinti įstaigų turto 242,82 mln. Eur ir įsipareigojimų 7,98 mln. Eur duomenų teisingumo⁵⁰.
 22. 64,29 proc. atvejų (18⁵¹ iš 28) subjekto finansinę apskaitą tvarkantis asmuo, nesivadovaujant InventORIZACIJOS taisyklėmis⁵², buvo paskirtas inventORIZACIJOS komisijos pirmininku. Kai tam pačiam asmeniui pavedama atlikti apskaitos tvarkymo funkcijas, ir inventORIZuoti apskaitos duomenis, neužtikrinama tinkama vidaus kontrolė, nes neatskirtos funkcijos, siekiant sumažinti klaidų, apgaulių ir kitų neteisėtų veikų riziką.

1.4. Teigiami pokyčiai 2022 m. taisant reikšmingas klaidas

23. Pastaruosius du metus dėl VKFAR teikta neigiama nuomonė dėl reikšmingų ir paplitusių apskaitos klaidų. 2022 metais subjektai dalį reikšmingų besikartojusių apskaitos klaidų išsitašė. Reikšmingai iškraipyti finansinėse ataskaitose lieka 2022 m. pradžios, bet ne pabaigos likučiai. 2019–2022 metų ataskaitinių laikotarpių klaidų tendencijos pateiktos 3 priede. Dalį apskaitos klaidų, pasikartojusių ne pirmus metus ar naujų, ištaisė FM sudarydama 2022 m. VKFAR, bet ne patys subjektai. Jų 2022 m. FAR yra reikšmingų klaidų, kurias turės ištaisyti sudarydami 2023 m. FAR.
24. 2022 m. keitėsi VSAFAS nuostatos⁵³ dėl turto, apskaitomo tikrąja verte, tarp jo ir žemės, registravimo apskaitoje: registruojant ilgalaikio materialiojo turto tikrosios vertės pokytį (padidėjimą ir sumažėjimą) pagal atskirą ilgalaikio materialiojo turto vienetą turto sąskaitose, tikrosios vertės rezervo sąskaitoje šie pokyčiai sumuojami pagal ilgalaikio materialiojo turto grupę. Tikrosios vertės sumažėjimo sumos dalis, viršijanti tam tikros ilgalaikio materialiojo turto grupės turtui tikrosios vertės rezervo sąskaitoje užregistruotą sumą, pripažįstama ilgalaikio materialiojo turto nuvertėjimo sąnaudomis⁵⁴. Atsižvelgdama į atnaujintas registravimo apskaitoje taisykles, NŽT turėjo⁵⁵ registruoti tik tas valstybinės

⁴⁶ Policijos departamentas, AM, SAM, URM, ŽŪM, Valstybės išdas, KAM, VSAT, LGT, SM, LK, VRM, ESSC, NVSPL.

⁴⁷ Vyriausybės 2022-06-15 nutarimu Nr. 630 patvirtintos InventORIZACIJOS taisyklės, 35, 36 p.

⁴⁸ Ten pat, 36 p.: ne vėliau kaip likus 10 d. d. iki finansinių ataskaitų sudarymo dienos perduodami finansinę apskaitą tvarkančiam asmeniui ir registruojami atitinkamose sąskaitose subjekto finansinėje apskaitoje.

⁴⁹ Ten pat, 36 ir 77.5 p.

⁵⁰ Dėl konsolidacijos įtaka VKFAR – mažesnė.

⁵¹ AM, SAM, URM, ŽŪM, LGT, SM, LK, VRM, ESSC, NVSPL, APVA, NŽT, ŠMSM, SADM, FM, EM, Ekonomikos ir inovacijų ministerija, SPPD.

⁵² Vyriausybės 2022-06-15 nutarimu Nr. 630 patvirtintos InventORIZACIJOS taisyklės, 15.4 p.

⁵³ 12-asis VSAFAS „Ilgalaikis materialusis turtas“, 68 p.

⁵⁴ Esminis pakeitimas dėl tikrosios vertės registravimo – vertės pokytis sumuojamas pagal ilgalaikio materialiojo turto grupę, iki pakeitimo – vertės pokytis pagal atskirą ilgalaikio materialiojo turto vienetą. Atitinkamai ir nuvertėjimo sąnaudos, registruojamos vertės sumažėjimo dalimi, viršijančia ilgalaikio materialiojo turto grupės tikrosios vertės rezervą, iki pakeitimo – viršijančia atskiros ilgalaikio materialiojo turto vieneto tikrosios vertės rezervą.

⁵⁵ Pakeisti apskaitos politiką, atstatyti visas iki 2021-12-31 užregistruotas žemės nuvertėjimo sąnaudas per apskaitos politikos keitimo įtaką ir, kaip nustatyta 12-ojo VSAFAS 68 p., registruoti tik tas nuvertėjimo sąnaudas, kurios viršytų žemės tikrosios vertės rezervą 2022-12-31 būklės duomenimis. Taip pat atskleisti apskaitos politikos keitimo įtaką finansinių ataskaitų aiškinamajame rašte.

žemės⁵⁶ nuvertėjimo sąnaudas, kurios viršytų žemės (o ne atskirų sklypų) tikrosios vertės rezervą 2022-12-31. Tačiau ji taikė iki 2022-06-14 galiojusį VSAFAS – 2022 m. registravo 1 043,13 mln. Eur sąnaudų atstatymą dėl atskirų sklypų padidėjusios žemės tikrosios vertės, kurios nuvertėjimas buvo registruotas ir užregistravo 100,17 mln. Eur sąnaudų atskiriems sklypams, kuriems nuvertėjimas nebuvo skaičiuotas arba dar labiau sklypai nuvertėjo. Pagal pasikeitusias taisykles žemės vertės padidėjimas turėjo sutapti su žemės tikrosios vertės rezervu. Apskaitoje registruotas valstybinės žemės tikrosios vertės padidėjimas – 7 005,74 mln. Eur, o valstybinės žemės tikrosios vertės rezervas – 13 687,09 mln. Eur. Taigi NŽT finansinių ataskaitų rinkinyje su žemės tikrosios vertės pokyčiu susijusios sumos nurodytos neteisingai. FM, sudarydama VKFAR, klaidas ištaisė (atstatytos ankstesnių metų žemės nuvertėjimo 7 622,55 mln. Eur sąnaudos).

25. 2021 m. VKFAR duomenys apie mineralinių išteklių vertę ir su jais susijusias sumas buvo apskaičiuoti neteisingai⁵⁷. 2022 m. skaičiuojant mineralinių išteklių vertę LGT neteisingai taikė VSAFAS⁵⁸, dėl šios priežasties negalėjome patvirtinti įstaigos apskaitoje nurodytų 2 108,39 mln. Eur mineralinių išteklių vertės teisingumo. Sudarydama 2022 m. VKFAR mineralinių išteklių vertę perskaičiavo ir teisingai ataskaitose atskleidė FM (vertė sumažėjo 1 261,03 mln. Eur). Kadangi perskaičiuodama išteklių vertę FM ne visais atvejais vadovavosi VSAFAS nuostatomis, tačiau visas skaičiavimams naudotas prielaidas atskleidė aiškinamajame rašte, tam, kad įstaiga kitais laikotarpiais galėtų pati teisingai apskaičiuoti mineralinių išteklių vertę, turėtų būti patikslintas ir mineralinių išteklių apskaitai taikomas VSAFAS.
26. 2021 m. VKFAR dalis žemės ir infrastruktūros ir kitų statinių (kelių), buvo užregistruoti kaip finansinis turtas (3 029,50 mln. Eur). Taip padaryta dėl priimtų sprendimų valstybei nuosavybės teise priklausantį turtą – valstybinės reikšmės kelius ir po jais esančią žemę – apskaičiuoti ne SM, o VĮ Lietuvos automobilių kelių direkcijos apskaitoje, nors direkcija iš šio turto ekonominės naudos negauna ir jo valdymo sprendimų nepriima. Be to, nebuvo baigta 10 proc. (2021-12-31) valstybinės reikšmės kelių užimamų žemės sklypų teisinė registracija, jie nebuvo užregistruoti ir finansinėje apskaitoje. 2022-12-31 valstybinės reikšmės keliai ir po jais esanti žemė SM ataskaitose ir VKFAR jau nurodomi kaip žemė ir infrastruktūros statiniai. Likę apskaitoje neužregistruoti žemės sklypai 2023-03-31 sudaro apie 3,5 proc. ir yra probleminiai – nėra baigta jų teisinė registracija, dėl jų tenka kreiptis į Generalinę prokuratūrą ginti viešąjį interesą. Juos, patikėjimo teise valdanti Lietuvos automobilių kelių direkcija, planuoja užregistruoti per 4–5 m.
27. Nuo pat apskaitos tvarkymo pagal VSAFAS pradžios – 2010 m. – vyko kilnojamųjų kultūros vertybių vertinimo tikrąja verte procesas. 2022-12-31 Kultūros ministerijos ir jai pavaldžių muziejų apskaitoje kilnojamųjų kultūros vertybių užregistruotų ne tikrąja⁵⁹, o simboline vieno euro verte liko mažiau nei 1 proc. (2021-12-31 tokios sudarė 3 proc.). Audituojamuoju laikotarpiu tikrąja verte įvertinta 79,99 tūkst. vnt. muziejinių vertybių ir jų balansinė vertė padidėjo 1,78 mln. Eur. Nors dėl likusių vertybių, kurios tikrąja verte dar neįvertintos ir

⁵⁶ Žemės įstatymas, 7 str. 1 d. Nacionalinė žemės tarnyba prie Aplinkos ministerijos – visos valstybinės žemės, išskyrus žemę, kuri šio ir kitų įstatymų nustatyta tvarka patikėjimo teise perduota kitiems subjektams, patikėtinė.

⁵⁷ 2022-10-03 valstybinio audito ataskaita Nr. FAE-6 „2021 metų valstybės konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių finansinio audito rezultatai“ – 2021 VKFAR FBA str. A.IV „Mineraliniai ištekliai ir kitas ilgalaikis turtas“ ir F.I „Rezervai“ 2 327,95 mln. Eur, VRA str. B. „Pagrindinės veiklos sąnaudos“, G. „Grynasis perviršis ar deficitas prieš nuosavybės metodo įtaką“, I. „Grynasis perviršis ar deficitas“ 653,36 mln. Eur yra nepatikimi.

⁵⁸ 30-asis VSAFAS „Mineraliniai ištekliai“.

⁵⁹ 12-asis VSAFAS, 45 p. Kilnojamųjų kultūros vertybių vertinimas tikrąja verte nebuvo baigtas dvejuose muziejuose - Kauno IX forto ir Žemaičių „Alkos“.

apskaitoje vis dar registruotos simboline vieno euro verte, ministerijos ir VKFAR duomenys yra iškraipyti nereikšmingai, svarbu šį procesą baigti.

28. Pagal teisėjų tarybos patvirtintas taisykles⁶⁰ nuo 2022 m. teismuose pradėta žyminio mokesčio apskaita Lietuvos teismų informacinės sistemos duomenų, susijusių su žyminio mokesčio ir žyminio mokesčio grąžinimo užduotimis, pagrindu. Dėl baudų apskaitos galimybių sprendimų tebeieškoma. VMI pateiktais duomenimis, valstybės biudžetas 2022 m. gavo 9,58 mln. Eur teismų paskirtų baudų ir 2,42 mln. Eur pagal vykdomuosius dokumentus išieškotų sumų. Pajamų apskaitos reikalavimų laikymasis teismuose yra svarbus ne vien tik dėl teisingesnių ir patikimesnių finansinių ataskaitų duomenų. Teisingi teismų pajamų duomenys leistų įvertinti valstybei priteistų sumų surinkimo efektyvumą.

2. CENTRALIZUOTAS APSKAITOS TVARKYMAS – VIS DAR IŠŠŪKIS

29. Vyriausybei nusprendus konsoliduoti valstybės BĮ ir VŠĮ, kurių savininkė yra valstybė, finansinės apskaitos funkciją, šis procesas pradėtas 2018 m.⁶¹ ir atliekamas etapais. Į 2022 m. VKFAR konsoliduota 572 VSS finansinės ataskaitos (2 p.), iš jų 108 VSS apskaitą tvarko NBFC. 2023–2025 m. laikotarpiu NBFC numatoma perduoti dar 172 VSS.
30. Apskaitai tvarkyti NBFC naudoja bendrąją viešojo sektoriaus finansų valdymo informacinę sistemą (FABIS). Įstaigos⁶², iki apskaitos funkcijos centralizavimo, taip pat turi naudoti FABIS. Bendros sistemos tikslas yra padėti organizuoti apskaitos operacijų registravimą, ženkliai mažinti darbo laiko sąnaudas ir valstybei taupyti biudžeto pinigus atsisakant keliasdešimt anksčiau naudotų sistemų išlaikymo bei techninės priežiūros sąnaudų. Kai VSS, kurių apskaitą numatoma centralizuoti, jau iki centralizavimo veda apskaitą FABIS, centralizavimo procesas tampa sklandesnis ir reikalaujantis mažiau išteklių. Tačiau ne visi VSS FABIS pradeda naudoti Vyriausybės numatytu laiku ir pilna apimtimi (visos ūkinės operacijos vedamos FABIS)⁶³.
31. Situacija, kai įstaigos nesilaiko Vyriausybės nutarimo (nustatytu laiku nenaudoja FABIS arba jį naudoja nepilna apimtimi, dubliuoja įrašus kitose IS), rodo, kad vidaus kontrolės sistema, turėjusi užtikrinti šio teisės akto įgyvendinimą – neveikia. Užsitęsę įgyvendinimo procesai ir centralizuojamų įstaigų vadovų sprendimai neprideda prie sklandaus perėjimo prie centralizuotai tvarkomos apskaitos ir kelia naujas grėsmes – apskaitos klaidų mastas galimai ne tik ne mažės, o didės. NBFC perėmus įstaigų apskaitą, galimybės dubliuoti apskaitą ar vesti ją ne FABIS nebebus, praėjusių laikotarpių apskaitos duomenų

⁶⁰ 2021-12-20 nutarimas Nr. 13P-163-(7.1.2) „Dėl žyminio mokesčio apskaitos teismuose taisyklių patvirtinimo“.

⁶¹ Vyriausybės 2018-02-07 nutarimas Nr. 126 „Dėl Buhalterinės apskaitos tvarkymo ir personalo administravimo funkcijų atlikimo centralizuotai“.

⁶² Vyriausybės 2019-12-11 nutarimas Nr. 1252 „Dėl Bendrų viešojo sektoriaus finansų valdymo informacinių sistemų ir jų naudojimo“.

⁶³ Ten pat. Nuo 2023-09-01 NBFC apskaitą tvarko 37 VSS, kurių savininko teises ir pareigas įgyvendina viena ministerija. NBFC, siekdamas tinkamai ir laiku įgyvendinti pasirengimo veiksmus, susijusius su finansinės apskaitos tvarkymo funkcijų centralizavimu, ir norėdamas įvertinti galimas veiklos rizikas, susijusias su minėtų 37 VSS naudojimu FABIS galimybėmis ir apimtimi, 2023 m. pradžioje kreipėsi į šias įstaigas, prašydamas įsivertinti, ar apskaita įstaigoje vedama FABIS programa (sukelti sąskaitų likučiai, registruojamos visos operacijos, ataskaitų, gautų iš FABIS, duomenys sutampa su VSAKIS duomenimis). 7 iš 37 VSS atsakė, kad nors FABIS yra įdiegta, tačiau likučiai į FABIS neperkelti ir/arba ūkinės operacijos neregistruojamos arba registruojamos nekorektiškai. Pažymėtina, kad nuo 2021-07-01 tokia pareiga – apskaitai tvarkyti naudoti FABIS – joms numatyta Vyriausybės nutarimu.

FABIS nebus⁶⁴, o tai reiškia, kad nebus galimybės analizuoti, sisteminti informacijos, rasti apskaitos klaidas ir užtikrinti likučių teisingumą.

32. Kitas apskaitos centralizacijos etapas – 2024-05-02, kai planuojama centralizuotai apskaitą tvarkyti dar 31 VSS. Šie VSS FABIS turėjo pradėti naudoti 2020-01-01, tačiau vienas⁶⁵ jų 2023 m. rugpjūčio mėn., Valstybės kontrolės duomenimis, FABIS naudojo ne visų ūkinių operacijų registravimui ir ataskaitų sudarymui, t. y. ne pilna apimtimi. Nuo 2024-09-02 centralizuotai apskaita bus tvarkoma dar 41 VSS, iš jų 5⁶⁶ (iš 20 apklaustų) informavo, jog FABIS pilna apimtimi nenaudojo, nors turėjo nuo 2022-01-01.
33. Be minėtų FABIS taikymo trikdžių, susiduriama ir su duomenų teikimo, atsakomybių tarp NBFC ir VSS išgryninimo problemomis. Rezultatas – VSS ataskaitų rinkiniuose neatskleista pagal VSAFAS privaloma informacija aiškinamuosiuose raštuose, neužregistruotos ūkinės operacijos, ypač susijusios su apskaitinių įverčių registravimu, rinkiniai sudaromi pavėluotai. Šiuos dalykus planuojama išspręsti rengiamu Centralizuoto VSS buhalterinės apskaitos organizavimo tvarkos aprašo pakeitimu⁶⁷. Jis turėtų reglamentuoti, kokia apskaitai tvarkyti reikalinga informacija turi būti pateikiama VSS apskaitą tvarkančiam asmeniui, nustatyti jos pateikimo tvarką ir panašius dalykus.

3. DUOMENŲ IŠKRAIPYMAI BIUDŽETO VYKDYMO ATASKAITŲ RINKINYJE – REIKŠMINGI

34. Pagal Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymą sudarytame VBVAR pateikiami valstybės biudžeto vykdymo duomenys⁶⁸ taikant pinigų principą. 2022 m. valstybės biudžeto įplaukos sudarė 15 078,22 mln. Eur, o išlaidos – 17 234,82 mln. Eur. Nepanaudotų asignavimų likutis palyginti su planu – 300,63 mln. Eur, o palyginti su patikslintu⁶⁹ planu – 1 772,29 mln. Eur. Per metus panaudota 90,68 proc. visų patvirtintų asignavimų: ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos – 66,32 proc., valstybės biudžeto – 95,84 proc. Pažymėtina, kad 2022 m. 1 343,3 mln. Eur⁷⁰ (2021 m. 145,9 mln. Eur) iš valstybės vardu pasiskolintų pinigų skirta išlaidoms, neįtrauktoms į rodiklių įstatymą. Biudžeto sandaros įstatymas leidžia⁷¹ tam tikrų metų Rodiklių įstatyme nustatytiems tikslams valstybės vardu pasiskolintus pinigus naudoti viršijant Seimo patvirtintas bendras asignavimų sumas, tačiau tokia praktika yra keistina, nes rodo planavimo trūkumus, nesuteikia pakankamai informacijos fiskalinės

⁶⁴ NBFC nebus įmanoma užregistruoti kelių praėjusių metų visų ūkinių operacijų.

⁶⁵ Ugniagesių gelbėtojų mokykla.

⁶⁶ Lietuvių kalbos institutas, Lietuvos mokinių neformaliojo švietimo centras, Riešės gimnazija, Valstybinis studijų fondas, Vilniaus lietuvių namai.

⁶⁷ Vyriausybės 2018-05-23 nutarimo Nr. 488 pakeitimo projektas.

⁶⁸ Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas, 2 str. 20 d., 3 str. 3 d. ir 22 str. 4 d. (rengiamiems ataskaitinių laikotarpių iki 2023 m. ataskaitų rinkiniams taikomas iki įstatymo Nr. XIII-3308 įsigaliojimo (2023-01-01) galiojęs Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas).

⁶⁹ Kai viršijama Seimo patvirtinta suma.

⁷⁰ 619,6 mln. Eur – elektros energijos ir gamtinių dujų kainos dalies kompensacijoms, 405,7 mln. Eur – vykdyti įsipareigojimus, susijusius su naryste NATO, ir išlaikyti gynybos finansavimą iki 2,52 proc. BVP, likusios – 318 mln. Eur – šalies geležinkelių infrastruktūros išlaikymui, nenumatytiems mokymams į ES biudžetą mokėti, priimančiosios šalies paramai teikti, subsidijoms įmonėms, veikiančioms itin paveiktuose sektoriuose, pagalbos priemonėms dėl Rusijos Federacijos pradėto karo Ukrainoje bei kitiems tikslams.

⁷¹ Biudžeto sandaros įstatymas, 14 str. 4 d.

rizikos valdymui ir didina riziką pažeisti fiskalinės drausmės reikalavimus, kai jie yra taikomi⁷². Konstitucinis Teismas yra konstatavęs⁷³, kad „įstatymas gali būti keičiamas tik įstatymu“; „Konstitucijoje įstatymų leidybos delegavimas nenumatytas“; „pagal Konstituciją Vyriausybei <...> nesuteikiama galių pačiai pakeisti biudžetą“. Valstybės kontrolė 2016 m. yra teikusi rekomendaciją⁷⁴ – *inicijuoti teisės aktų pakeitimus, nusprendus, kokius finansinius rodiklius ir kiekius privalo patvirtinti Seimas ir kiek suteikti Vyriausybei teisių vykdyti biudžetą*, kurios įgyvendinimo su rengiamu Biudžeto sandaros įstatymo pakeitimo projektu⁷⁵ nestebime, nes planuojami reguliavimo pokyčiai palieka prielaidas keisti Seimo įstatymu patvirtintus asignavimus.

35. VBVAR rengimo tikslas – parodyti valstybės biudžeto planų, pajamų pagal mokesčių ir kitų pajamų rūšis ir išlaidų pagal valstybės funkcines (pvz. socialinė apsauga, ekonomika, švietimas ir kt.) ir ekonomines (pvz., DU ir soc. draudimas, prekių ir paslaugų naudojimas, pervedami ES, kitos finansinės paramos ir bendrojo finansavimo pinigai ir kt.) klasifikacijas, vykdymą, pateikti visuomenei informaciją apie vykdomas programas, programų finansavimo šaltinius⁷⁶ (VB pinigai, vyriausybės rezervas, ES ir kita tarptautinė finansinė parama ir kt.), asignavimų paskirstymą ir naudojimą, nepanaudojimo priežastis.
36. 2022 m. VBVAR – su reikšmingais iškraipymais: 211,93 mln. Eur atskleisti netinkamame išlaidų ekonominės klasifikacijos straipsnyje, o ar 1 066,14 mln. Eur duomenys atskleisti tinkamame išlaidų ekonominės klasifikacijos straipsnyje – patvirtinti negalime.

Asignavimai projektams – 550,47 mln. Eur

37. Biudžeto sandaros įstatymas⁷⁷ numato, kad asignavimų valdytojai privalo nustatyti ir tvirtinti vadovaujamos biudžetinės įstaigos ir (ar) pavaldžių biudžetinių įstaigų bei kitų subjektų (toliau – įstaigos) programų sąmatas pagal ekonominės klasifikacijos straipsnius, neviršydami šioms programoms patvirtintų bendrųjų asignavimų, iš jų darbo užmokesčiui, sumų. Nustatėme atvejų, kai asignavimai – ES ir bendrojo finansavimo pinigai, VB pinigai projektams finansuoti – pagal iš ES struktūrinių fondų pinigų bendrai finansuojamų projektų finansavimo, valstybės biudžeto pinigų naudojimo sutartis ir kt. skirti įstaigoms ne pagal detalią išlaidų ekonominę klasifikaciją, kaip tai nustato įstatymas, o pagal vieną ekonominės klasifikacijos straipsnį:

- ✓ 270,17 mln. Eur vadovaujamos įstaigoms ir (ar) pavaldžioms biudžetinėms įstaigoms⁷⁸

⁷² 2021-10-01 valstybinio audito ataskaita Nr. FAE-12 „2020 metų valstybės konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių teisingumo vertinimas“.

⁷³ 1999-07-09 nutarimas Nr.18/98 „Dėl 1998 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo“.

⁷⁴ 2016-10-03 valstybinio audito ataskaita Nr. FA-P-60-6-10-1 „Lietuvos Respublikos 2015 metų valstybės konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių teisingumas ir valstybės biudžeto vykdymo vertinimas“.

⁷⁵ Biudžeto sandaros įstatymo Nr. I-430 pakeitimo įstatymo projektas (Nr. 23-5232(3)).

⁷⁶ Vyriausybės 2001-05-14 nutarimu Nr. 543 patvirtintos Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklės, 13 p., Finansų ministro 2011-08-08 įsakymu Nr. 1K-265 patvirtinta Asignavimų valdytojų programų, finansuojamų iš LR valstybės biudžeto, finansavimo šaltinių klasifikacija.

⁷⁷ Biudžeto sandaros įstatymas, 5 str. 1 d.

⁷⁸ VB pinigai projektams finansuoti (24,65 mln. Eur) – pagal ek. kl. str. 2.8. „Kitos išlaidos“, ES ir bendrojo finansavimo pinigai (245,52 mln. Eur) – pagal ek. kl. str. 2.9 „Pervedamos ES, kitos tarptautinės finansinės paramos, bendrojo finansavimo lėšos ir kitos bendrai finansuojamiems ... projektams įgyvendinti skirtos VB lėšos“.

- ✓ 280,30 mln. Eur kitoms įstaigoms, rengiančioms BVAR (nepavaldžioms biudžetinėms įstaigoms, VŠĮ, asociacijai, dalis iš jų yra ir asignavimų valdytojais)⁷⁹.

Neteisingai pagal išlaidų ekonominę klasifikaciją atskleistų asignavimų pavyzdžiai

Socialinės apsaugos ir darbo ministerija skyrė 91,24 mln. Eur, iš jų:

- 56,81 mln. Eur Užimtumo tarnybai (pavaldi BĮ), kuri pinigus naudojo darbo užmokesčiui, socialinei paramai, subsidijoms ir kt. (ministerijos vykdomos priemonės „Derinant darbo pasiūlą ir paklausą, remti bedarbių integraciją į darbo rinką“, „Įgyvendinti jaunimo garantijų iniciatyvą ir kitas jaunimo užimtumą skatinančias programas“, „Pagerinti užimtumo rėmimo politiką įgyvendinančių institucijų paslaugų kokybę ir prieinamumą“, „Teikti neįgaliesiems profesinės reabilitacijos paslaugas“);
- 16,35 mln. Eur Europos socialinio fondo agentūrai (VŠĮ, ŠMSM), kuri pinigus naudojo socialinei paramai ir kitoms veikloms pagal priemones „Teikti paramą labiausiai skurstantiems asmenims“, „Integruoti socialinės rizikos ir socialinės atskirties asmenis į darbo rinką“;
- 5,03 mln. Eur Didvyžių, Marijampolės specialiesiems, Nijolės Genytės, Strėvininkų socialinės globos namams, Adakavo socialinių paslaugų namams, socialinės globos centrui „Vija“ (pavaldžios BĮ) infrastruktūros gerinimui, o tai priskirtina turto įsigijimui ar remontui (ministerijos vykdoma priemonė „Plėtoti šeimoje ir bendruomenėje teikiamų paslaugų infrastruktūrą“).

Vidaus reikalų ministerija skyrė 70,77 mln. Eur, iš jų 29,26 mln. Eur Valstybės sienos apsaugos tarnybai (pavaldi BĮ) funkcijoms finansuoti (projektams: 1) užtikrinti asmenų keliaujančių su supaprastinto tranzito dokumentais ir supaprastinto tranzito geležinkelio dokumentais kontrolę; 2) valstybės sienos ruože su Baltarusijos Respublika įdiegti stacionarias sienos stebėjimo sistemas, siekiant stiprinti valstybės sienos saugumą, užtikrinant efektyvesnį stebėjimą ir informuotumą apie padėtį prie ES išorės sienos).

Švietimo, mokslo ir sporto ministerija skyrė 142,81 mln. Eur, iš jų:

- 13,27 mln. Eur Lietuvos mokslo tarybai (AV, nepavaldi BĮ), kuri pinigus naudojo tikslinėms stipendijoms socialiai jautrių, socialinės atskirties ir mažai atstovaujamų grupių studentams, o tai priskirtina socialinei paramai (ministerijos vykdydama priemonė „Įgyvendinti projektus, gerinančius aukštojo ar lygiavertio lygmens mokslo kokybę, veiksmingumą ir atvirumą“);
- 11,47 mln. Eur Lietuvos mokslo tarybai (AV, nepavaldi BĮ), o 12,22 mln. Eur Vilniaus universitetui (AV, VŠĮ) – jų infrastruktūros gerinimui, o tai priskirtina turto įsigijimui ar remontui (ministerijos vykdoma priemonė „Įgyvendinti projektus, skatinančius mokslinius tyrimus, technologinę plėtrą ir inovacijas“);
- 4,20 mln. Eur Nacionalinei švietimo agentūrai (pavaldi BĮ) švietimo įstaigų darbuotojų mokymuisi pagal neformaliojo švietimo programas (ministerijos vykdoma priemonė „Kurti ir diegti taiklesnį ugdymo turinį ir naujas mokymo organizavimo formas“).

Aplinkos projektų valdymo agentūra skyrė 30,87 mln. Eur, iš jų 12,58 mln. Eur Valstybinei saugomų teritorijų tarnybai (nepavaldi BĮ), kuri pinigus naudojo įgyvendindama tokius projektus kaip kraštovaizdžio vertybių apsauga ir pritaikymas pažinti – saugomose teritorijose, daugiausia valstybiniuose parkuose, sutvarkyti vertingiausias kraštovaizdžio kompleksus ar jų dalis, saugomas vertybes, pritaikyti jas lankymui, gamtosauginiam švietimui ir mokymui, informacijos apie saugomas teritorijas sklaidai, įrengiant gamtos mokyklą, pažintinius takus.

Susiekimo ministerija skyrė 15,79 mln. Eur, iš jų 7,01 mln. Eur Informacinės visuomenės plėtros komitetui (nepavaldi BĮ), kuris pinigus naudojo valstybės debesijos paslaugų teikimo infrastruktūros sukūrimui, atvirų duomenų platformos, įgalinančios efektyvų viešojo sektoriaus informacijos pakartotinį panaudojimą verslui, ir jos valdymo įrankių sukūrimui, t. y. iš esmės kūrė turtą ir patyrė išlaidas.

Lietuvos mokslo taryba skyrė 27,55 mln. Eur, iš jų 20,76 mln. Eur universitetams, institutams ir kt. (nepavaldžioms BĮ, VŠĮ) pagal priemonę „Įgyvendinant programinį konkursinį MTEP (moksliniai tyrimai ir eksperimentinė plėtra) finansavimą“, kurios šiuos pinigus naudojo darbo užmokesčiui, atsargoms ir pan.

⁷⁹ VB pinigai projektams finansuoti (49,08 mln. Eur) – pagal ek. kl. str. 2.8. „Kitos išlaidos“, ES ir bendrojo finansavimo pinigai (231,22 mln. Eur) – pagal ek. kl. str. 2.9.

38. Šie pavyzdžiai rodo, kad reikšminga išlaidų (darbo užmokesčiui, prekių ir paslaugų, ilgalaikio turto, atsargų įsigijimui ir pan.) dalis suplanuojama, o vėliau ir valstybės BVAR rodoma netinkamame išlaidų ek. kl. straipsnyje, o įstaigos, gaunančios valstybės biudžeto pinigus, jų į savo BVAR neįtraukia. To priežastimi įvardijama, kad planavimo etape nėra žinomas būsimų išlaidų ekonominis turinys. Kaip administracinė našta vertintini ir nuolatiniai reguliarūs sąmatų tikslinimai keičiant suplanuotus asignavimus pagal ekonominę klasifikaciją, kai apmokamos einamosios išlaidos (pvz., komunalinių paslaugų, reprezentacinių, kitų prekių ir paslaugų ir pan.). Pasitaiko atvejų, kai įstaigos, siekdamos išvengti šių sąmatų kaitaliojimų, padarytas išlaidas priskiria netinkamam ekonominės klasifikacijos straipsniui. Tokia praktika rodo, kad reikalavimas itin detaliam planuoti būsimas išlaidas neįmanomas ir yra perteklinis. Neatsisakius detalaus planavimo, ir toliau bus nesilaikoma teisės aktų reikalavimų tiek sudarant biudžetus, tiek už juos atsiskaitant.

Finansų ministerijos komentaras dėl asignavimų planavimo

Atsižvelgiant į Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių 13 p., asignavimai pagal detalią ekonominę klasifikaciją planuojami, kai lėšos skiriamos biudžetinei įstaigai ir (arba) kitam subjektui, kuris priklauso tai pačiai viešojo sektoriaus subjektų grupei, o kai lėšos skiriamos nepavaldžiai biudžetinei įstaigai ir (arba) kitam subjektui, kuris priklauso kitai viešojo sektoriaus subjektų grupei arba nepriskiriamas viešojo sektoriaus subjektams – asignavimai nedetalizuojami pagal ekonominę klasifikaciją. Atsižvelgiant į tai, mūsų nuomone, reikėtų įvertinti įstaigų statusą ir priskyrimą atitinkamai viešojo sektoriaus subjektų grupei: jeigu skiriamos lėšos įstaigai, kuri priklauso kitai viešojo sektoriaus subjektų grupei arba nėra priskiriamas viešojo sektoriaus subjektams – tokiu atveju skiriamos lėšos, vadovaujantis galiojančiomis teisės aktų nuostatomis, neturi būti detalizuojamos pagal detalius ekonominės klasifikacijos straipsnius, t. y. tokių lėšų priskyrimas kitoms išlaidoms (2.8.) yra teisingas ir pagrįstas.

39. Vyriausybės nutarimu patvirtinta tvarka⁸⁰ planuojant dalį valstybės biudžeto asignavimų kitam subjektui, kuris yra nepavaldi biudžetinė įstaiga arba nebiudžetinė įstaiga⁸¹, numato jų nedetalizuoti pagal ekonominę klasifikaciją t. y. susiaurina AV numatytą įstatyme pareigą (37 p.). Tokia praktika prisideda prie neteisingų duomenų pagal ekonominę klasifikaciją pateikimo. Pažymėtina, kad taisyklės⁸² atvejais, kai „AV, skirdamas biudžeto lėšas kitam subjektui, kuris yra nepavaldi BJ arba nebiudžetinė įstaiga“ nurodo pareigą pasirašyti biudžeto pinigų naudojimo sutartį, kurioje be kitų dalykų nurodyti ir planuojamą detalų biudžeto pinigų paskirstymą pagal išlaidų ekonominę paskirtį (klasifikaciją).
40. Atsižvelgę į išdėstytas aplinkybes, negalėjome patvirtinti, kad išlaidų ek. kl. str. 2.9 „Pervedamos ES, kt. tarptautinės finansinės paramos, bendrojo finansavimo lėšos ir kt. bendrai finansuojamos iš ES ar kt. tarptautinės finansinės paramos lėšų projektams įgyvendinti skirtos VB lėšos“ 472,84 mln. Eur, išlaidų ek. kl. str. 2.8 „Kitos išlaidos“ 73,73 mln. Eur, atskleidžiami 2022 m. VBVAR, yra parodyti teisingai.

Asignavimai valstybinės reikšmės keliams – 354,51 mln. Eur

41. Pinigai valstybinės reikšmės kelių būklei (kokybės patikrinimams, remontui, išasfaltavimui) – 354,51 mln. Eur – skirti VŠĮ Transporto kompetencijų agentūrai ir VĮ

⁸⁰ Vyriausybės 2001-05-14 nutarimu Nr. 543 patvirtintos Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklės, 13 p.

⁸¹ Biudžeto sandaros įstatymas, 5 str. 1 d.

⁸² Vyriausybės 2001-05-14 nutarimu Nr. 543 patvirtintos Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklės, 61.4 p.

Lietuvos automobilių kelių direkcijai, atskleisti išlaidų ek. kl. str. 2.8. „Kitos išlaidos“. Valstybinės reikšmės keliai – valstybei nuosavybės teise priklausantis turtas, įtrauktas į SM balansą⁸³, ir išlaidos jo palaikymui turėjo būti atskleistos kituose išlaidų ek. kl. str. (pvz.: 2.2.1.1.1.15 „Materialiojo turto paprastojo remonto prekių ir paslaugų įsigijimo išlaidos“; 2.2.1.1.1.17 „Ekspertų ir konsultantų paslaugų įsigijimo išlaidos“, 2.2.1.1.1.30 „Kitų prekių ir paslaugų įsigijimo išlaidos“, 3.1.1.2.1.03 Infrastruktūros ir kitų statinių įsigijimo išlaidos ir pan.).

Finansų ministerijos komentaras dėl asignavimų, skirtų kelių priežiūrai, atskleidimo ataskaitų rinkinyje

Kadangi VĮ Lietuvos automobilių kelių direkcija nėra viešojo sektoriaus subjektas, atsižvelgiant į Valstybės biudžeto sudarymo ir vykdymo taisyklių nuostatas, skiriami asignavimai neturėtų būti detalizuojami pagal detalią ekonominę klasifikaciją.

42. Asignavimai skiriami SM nuosavybės teise priklausančio turto priežiūrai ir kūrimui, o ne VĮ Lietuvos automobilių kelių direkcijai, kaip ne VSS, todėl VBVAR turi būti atskleisti pagal teisingus ek. kl. straipsnius (42 p.).
43. Įvertinus nustatytus dalykus 2022 m. VBVAR išlaidų ek. kl. str. 2.8. „Kitos išlaidos“ 354,51 mln. Eur padidintas, o kiti str. atitinkamai sumažinti.

Asignavimai sveikatos priežiūros paslaugoms – 204,09 mln. Eur

44. 204,09 mln. Eur sveikatos priežiūros paslaugoms apmokėti, skirti tarpininkui Valstybinei ligonių kasai⁸⁴, atskleisti išlaidų ek. kl. str. 2.5. „Dotacijos“. Asignavimų paskirtis – sveikatos priežiūros paslaugoms, kurios nėra finansuojamos privalomojo sveikatos draudimo pinigais, apmokėti, pvz.: paslaugų, skirtų gyvybei gelbėti ir išsaugoti, išlaidoms apmokėti, kompensacijoms kraujo donorams neatlygintinai kraujo donorystei propaguoti ir kt. Todėl pagal klasifikaciją turėjo būti atskleisti išlaidų ek. kl. str. „2.7.2. Socialinė parama (socialinės paramos pašalpos) ir rentos – pervedamos lėšos namų ūkių poreikiams patenkinti ne per socialinio draudimo sistemą.“

Finansų ministerijos komentaras asignavimų, skirtų sveikatos priežiūros paslaugoms, atskleidimo ataskaitų rinkinyje

Jeigu Sveikatos apsaugos ministerijos Valstybinei ligonių kasai skiriamos lėšos sveikatos priežiūros paslaugoms apmokėti būtų priskiriamos socialinės paramos (socialinės paramos pašalpos) ir rentų (2.7.2.) ekonominės klasifikacijos straipsniui, vertinant viso valdžios sektoriaus išlaidas, socialinei paramai skiriamų lėšų apimtis (ir bendrai visų išlaidų apimtis) būtų dvigubinama, kadangi tas pats ekonominės klasifikacijos straipsnis būtų taikomas tiek Sveikatos apsaugos ministerijos, tiek ir Valstybinės ligonių kasos apskaitoje. Šiuo metu Sveikatos apsaugos ministerija lėšas pveda Valstybinei ligonių kasai, nurodydama dotacijų (2.5.3.) ekonominės klasifikacijos straipsnį. Valstybinė ligonių kasa Privalomojo sveikatos draudimo fondo apskaitoje atvaizduoja gautas dotacijas, o panaudotas lėšas atskleidžia kaip socialinę paramą (socialinės paramos pašalpas) ir rentas (2.7.2.). Tokiu būdu dotacija tarp valstybės biudžeto ir Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto yra konsoliduojama ir vieną kartą atvaizduojamos socialinės išmokos Valstybinės ligonių kasos biudžete.

⁸³ 2022-10-03 valstybinio audito ataskaita Nr. FAE-6. Dėl taikomos klaidingos praktikos kelius ir kelių užimamą žemę registruoti VĮ apskaitoje ir dėl nebaigtos valstybinės reikšmės kelių užimamų žemės sklypų teisinės registracijos VKFAR FBA pagal 2021-12-31 duomenis straipsniuose nurodyta: II.1. „Žemė“ – apie 237,47 mln. Eur mažiau, II.3. „Infrastruktūros ir kiti statiniai“ – apie 2 792,03 mln. Eur mažiau, A.III. „Ilgalaikis finansinis turtas“ – apie 3 029,50 mln. Eur daugiau. Turto pergrupavimas, t. y. valstybei nuosavybės teise turimo turto tikro ir teisingo vaizdo pateikimas darytų įtaką ir straipsniams F.I. „Rezervai“, F.III. „Sukauptas perviršis ar deficitas“.

⁸⁴ Šiuos pinigus, kaip tarpininkas, administruoja Valstybinė ligonių kasa (pinigai už valstybės funkcijas, deleguotas Privalomojo sveikatos draudimo fondui pagal Sveikatos draudimo įstatymo 15 str. 1 d.).

Valstybės biudžeto, ir Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniai teikiami Valstybės duomenų agentūrai, kuri jų duomenis teikia Eurostat. Minėtų sumų atskleidimas socialinės paramos (socialinės paramos pašalpas) ir rentų (2.7.2.) straipsnyje abiejuose ataskaitų rinkiniuose sukeltų reikšmingą riziką statistinių duomenų iškraipymui.

45. Konsoliduotasis BVAR (pinigų principu) taip, kaip konsoliduotasis FAR (kaupimo principu), nėra sudaromas. Suprasdami, kad svarbu pateikti teisingus duomenis Valstybės duomenų agentūrai ir Eurostatui ir eliminuoti statistinių duomenų iškraipymo riziką, būtina priimti sprendimus dėl BVAR – valstybės⁸⁵ ir (ar) PSDF⁸⁶ – sudarymo ir vykdymo taisyklių keitimo. Kitų subjektų pavyzdžiai: SADM pinigus šalpos išmokoms, mokslininkų, pareigūnų, nukentėjusių asmenų valstybinėms išmokoms skiriant tarpininkui VSDFV, SPPD pinigus išmokoms vaikams⁸⁷ skiriant tarpininkui savivaldybėms ir pan. rodo, kad teisingas socialinės paramos atvaizdavimas VBVAR – galimas.
46. Atsižvelgiant į išdėstytas aplinkybes, 2022 m. VBVAR išlaidų ek. kl. str. 2.5 „Dotacijos“ 204,09 mln. Eur padidintas, o str. 2.7 „Socialinės išmokos (pašalpos)“⁸⁸ atitinkamai sumažintas.

Asignavimai elektros kompensacijoms juridiniams asmenims – 161,16 mln. Eur

47. Visos išlaidos, skirtos elektros energijos tiekimo kainai iš dalies kompensuoti nebutiniams vartotojams, atskleistos išlaidų ek. kl. str. 2.8. „Kitos išlaidos“. Šis kompensavimas taikytas visiems nebutiniams elektros energijos vartotojams: verslo subjektams, viešajam sektoriui, ūkininkams, savivaldybių įmonėms ir kt. ir vadovaujantis klasifikacija⁸⁹, dalis jų turėjo būti atskleistos kituose išlaidų ek. kl. str.:
- ✓ skirtos kitiems valdžios sektoriaus subjektams – atskleistos 2.5.3.1.1.01 „Dotacijos kitiems valdžios sektoriaus subjektams einamiesiems tikslams“;
 - ✓ skirtos įstaigoms – atskleistos tų įstaigų BVAR 2.2.1.1.1.20 „Komunalinių paslaugų įsigijimo išlaidos“.
48. 2022 m. VBVAR negalime patvirtinti išlaidų ek. kl. str. 2.8 „Kitos išlaidos“ 161,16 mln., Eur atskleidimo teisingumo – visų elektros energijos tiekimo kainos dalinio kompensavimo išlaidų nebutiniams vartotojams.

⁸⁵ Vyriausybės 2001-05-14 nutarimu Nr. 543 patvirtintos Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklės.

⁸⁶ Vyriausybės 2003-05-14 nutarimu Nr. 589 patvirtintos Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto sudarymo ir vykdymo taisyklės.

⁸⁷ Išmokų vaikams įstatymas, 3 str. Išmokų rūšys: 1) vienkartinė išmoka vaikui; 2) išmoka vaikui; 3) išmoka gimus vienu metu daugiau kaip vienam vaikui; 4) išmoka privalomosios pradinės karo tarnybos kario vaikui; 5) išmoka besimokančio ar studijuojančio asmens vaiko priežiūrai; 6) vienkartinė išmoka nėščiai moteriai; 7) globos (rūpybos) išmoka; 8) globos (rūpybos) išmokos tikslinis priedas; 9) vaiko laikinosios priežiūros išmoka; 10) vienkartinė išmoka įsikurti; 11) išmoka įvaikinus vaiką.

⁸⁸ Pagal klasifikaciją turėjo atskleisti ek. kl. str. „2.7.2. Socialinė parama (socialinės paramos pašalpos) ir rentos – pervedamos lėšos namų ūkių poreikiams patenkinti ne per socialinio draudimo sistemą.“

⁸⁹ „Lėšos, pervedamos valstybės institucijų ir įstaigų, savivaldybių tiesiogiai namų ūkiams, kaip vartotojams, arba institucijoms, aptarnaujančioms namų ūkius, laikomos socialinėmis išmokomis (pašalpomis) (2.7). Lėšos, pervedamos kitiems valdžios sektoriaus subjektams, įtraukiamos į dotacijas (2.5)“.

Asignavimai subjektams, kurių steigėjas savivaldybė – 62,04 mln. Eur

49. Išlaidų ek. kl. straipsnyje 2.8. „Kitos išlaidos“ atskleista 62,04 mln. Eur⁹⁰ asignavimų subjektams, kurių steigėjas savivaldybė, ar pačioms savivaldybėms. Klasifikacijoje nurodoma: „2.8. Kitos išlaidos – kitos išlaidos gali būti teikiamos valdžios ir ne valdžios sektoriams, išskyrus savivaldybėms pervedamas valstybės biudžeto lėšas, kurios priskiriamos dotacijoms kitiems valdžios sektoriaus subjektams (2.5.3)“. Todėl savivaldybėms skirti asignavimai turėjo būti atskleisti išlaidų ek. kl. str. 2.5. „Dotacijos“. Dėl šios priežasties 2022 m. VBVAR 2.8. „Kitos išlaidos“ 62,04 mln. Eur padidintas, o 2.5. „Dotacijos“ šia suma sumažintas.

Būtinai asignavimų planavimo pokyčiai

50. Valstybės kontrolė 2017 m. teikė rekomendacijas: siekiant efektyviai, ekonomiškai ir rezultatyviai panaudoti VB pinigus, sumažinti administracinę naštą, nustatyti optimalų paslaugų įsigijimo ir pinigų naudojimo kontrolės mechanizmą, kad įstaigos galėtų siekti veiklos rezultatų⁹¹ ir siekiant mažinti pridėtinės vertės nekuriančio ir dubliuojamo darbo mastą, administracinę naštą VSS, turėti aiškią ir sprendimams priimti naudingą informaciją, tobulinti planavimo ir atsiskaitymo už Vyriausybės tikslų ir prioritetų pasiekimą, panaudojant valstybės biudžeto pinigus, sistemą⁹². Planuojamais teisinio reguliavimo pokyčiais⁹³ nebus pasiekti minėti tikslai, nes neatsisakoma labai detalus planavimo pagal ekonominę klasifikaciją.
51. Tinkamas pajamų ir išlaidų priskyrimas⁹⁴ atitinkamiems straipsniams leidžia turėti objektyvią informaciją įstaigų veiklos stebėsenai ir analizei atlikti. Be to, faktinių (padarytų) išlaidų priskyrimas tinkamam ekonominės klasifikacijos straipsniui yra svarbus rengiant statistinius duomenis ir atsiskaitant Eurostatui. Suprantama, kad tam tikras planuojamų duomenų detalumas reikalingas ir planuojant asignavimus, ir teikiant informaciją Europos Komisijai⁹⁵, tačiau nustatyti VBVAR reikšmingi duomenų iškraipymai rodo poreikį keisti asignavimų planavimo sistemą, nes naudojamas detalumas yra perteklinis ir praktikoje ne visais atvejais įgyvendinamas, kai planavimo etape nėra žinomas būsimų išlaidų ekonominis turinys. Tokiu būtų pasiektas tikslas ne tik turėti tikrus ir teisingus duomenis sprendimams priimti, bet ir sumažėtų administracinė našta įstaigoms.

Valstybės kontrolerius

Mindaugas Macijauskas

⁹⁰ Iš jų 49,34 mln. Eur skirti vykdant priemonę „COVID-19 pandemijos ir kitų grėsmių padariniams šalinti“. Šių pinigų paskirtis – su darbo santykiais susijusioms išmokoms apmokėti (išlaidoms, patirtoms dėl padidėjusio darbo krūvio, kompensuoti, už skiepėjimo paslaugas, tyrimo paėmimo paslaugas ir pan.).

⁹¹ 2017-09-29 valstybinio audito ataskaita Nr. P-60-5-7-1 „Lietuvos Respublikos 2016 metų valstybės konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių teisingumas ir valstybės biudžeto vykdymo vertinimas“.

⁹² 2016-10-03 valstybinio audito ataskaita Nr. FA-P-60-6-10-1.

⁹³ Biudžeto sandaros įstatymo Nr. I-430 pakeitimo įstatymo projektas (Nr. 23-5232(3)), 2 str. 10 d.

⁹⁴ Biudžeto sandaros įstatymas, 9 str., finansų ministro 2003-07-03 įsakymu Nr. 1K-184 patvirtinta Valstybės ir savivaldybių biudžetų pajamų ir išlaidų klasifikacija.

⁹⁵ Lietuvos biudžeto projektas, Lietuvos stabilumo programa.

PRIEDAI

Valstybinio audito ataskaitos
„2022 metų valstybės konsoliduotųjų
finansinių ir biudžeto vykdymo
ataskaitų rinkinių finansinio audito
rezultatai“
1 priedas

Santrumpos ir sąvokos

AM – Aplinkos ministerija

AV – asignavimų valdytojas

BJ – biudžetinė įstaiga

DK – didžioji knyga

EM – Energetikos ministerija

ESSC – Sveikatos apsaugos ministerijos Ekstremalių sveikatai situacijų centras

FABIS – bendroji viešojo sektoriaus finansų valdymo informacinė sistema (iki 2023-09-01 modernizavimo buvusi FVAIS – finansų valdymo ir apskaitos informacinė sistema)

FAR – finansinių ataskaitų rinkinys

FBA – finansinės būklės ataskaita

FM – Finansų ministerija

JAR – juridinių asmenų registras

KAM – Krašto apsaugos ministerija

Klasifikacija – finansų ministro 2003-07-03 įsakymu Nr. 1K-184 patvirtinta Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių biudžetų pajamų ir išlaidų klasifikacija

LAKD – Lietuvos automobilių kelių direkcija

LGT – Lietuvos geologijos tarnyba

LNDM – Lietuvos nacionalinis dailės muziejus

MAIS – Mokesčių apskaitos informacinė sistema

Muitinės MF – Muitinės mokesčių fondas

NBFC – Nacionalinis bendrųjų funkcijų centras

NVSPL – Nacionalinė visuomenės sveikatos priežiūros laboratorija

NŽT – Nacionalinė žemės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos

PSA – pinigų srautų ataskaita

RC – VĮ Registrų centras

Rodiklių įstatymas – valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas

SADM – Socialinės apsaugos ir darbo ministerija

SAM – Sveikatos apsaugos ministerija

SM – Susisiekimo ministerija

SPPD – Socialinių paslaugų priežiūros departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos

ŠMSM – Švietimo, mokslo ir sporto ministerija

VB – valstybės biudžetas

VBVAR – valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinys

VĮ – valstybės įmonė

VKAR – valstybės konsoliduotųjų ataskaitų rinkinys

VKFAR – valstybės konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinys

VMI – Valstybinė mokesčių inspekcija

VMI MF – Valstybinės mokesčių inspekcijos mokesčių fondas

VRA – veiklos rezultatų ataskaita

VRM – Vidaus reikalų ministerija

VSAFAS – viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartai

VSAKIS – viešojo sektoriaus apskaitos ir ataskaitų konsolidavimo informacinė sistema

VSDFV – Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos

VSF – Valstybinis studijų fondas

VSS – viešojo sektoriaus subjektas

VŠĮ – viešoji įstaiga

ŽŪM – Žemės ūkio ministerija

Valstybinio audito ataskaitos
„2022 metų valstybės konsoliduotųjų
finansinių ir biudžeto vykdymo
ataskaitų rinkinių finansinio audito
rezultatai“
2 priedas

Audito apimtis ir metodai

Audito tikslas:

- ✓ įvertinti valstybės 2022 metų VKFAR ir VBVAR duomenis ir pareikšti nepriklausomą auditoriaus nuomonę.

Audituotos 2022 metų valstybės konsoliduotosios finansinės ataskaitos:

- ✓ konsoliduotoji finansinės būklės, konsoliduotoji veiklos rezultatų, konsoliduotoji pinigų srautų ir konsoliduotoji grynojo turto pokyčių ataskaitos bei konsoliduotųjų finansinių ataskaitų aiškinamasis raštas, parengti pagal 2022-12-31 duomenis.

Audituotos 2022 metų biudžeto vykdymo ataskaitos:

- ✓ valstybės biudžeto pajamų plano vykdymo; valstybės biudžeto išlaidų plano vykdymo; valstybės biudžeto išlaidų plano vykdymo (pagal valstybės funkcijas); valstybės biudžeto išlaidų plano vykdymo (pagal ekonominę klasifikaciją); Vyriausybės rezervo panaudojimo; BĮ pajamų įmokų į valstybės biudžetą ir kitų lėšų, įstatymais, Vyriausybės nutarimais ir kitais teisės aktais skiriamų programoms finansuoti panaudojimo; valstybės biudžeto specialiųjų tikslinių dotacijų ir kitų lėšų, skirtų savivaldybių biudžetams, panaudojimo; valstybės investicijų programos vykdymo; Vyriausybės skolinimosi, skolos ir garantuotos skolos limitų ataskaitos bei VBVAR aiškinamasis raštas.

Veikusios pavaldžios, kontroliuojamos ir (ar) konsoliduojamos įstaigos:

- ✓ vertinti 573-ijų institucijų finansinių ataskaitų pagrindu sudaryto 2022 m. VKFAR duomenys ir 111 asignavimų valdytojų biudžeto vykdymo ataskaitų pagrindu ir trijų pajamų administratorių apyskaitos 1-VP pagrindu sudaryto 2022 m. VBVAR duomenys.

Auditui taikytas reikšmingumas:

- ✓ Kiekybinis reikšmingumas konsoliduotajame finansinių ataskaitų rinkinyje – 589,47 mln. Eur, biudžeto vykdymo rinkinyje – 172,35 mln. Eur.

Reikšmingu dalyku konsoliduotajame finansinių ataskaitų rinkinyje yra laikomas iškraipymas ar jų visuma, viršijanti 1 proc. turto (tai sudarė 589,47 mln. Eur), biudžeto vykdymo rinkinyje – viršijanti 1 proc. panaudotų asignavimų (tai sudarė 172,35 mln. Eur). Kokybiškai reikšmingais laikomi ir mažesni iškraipimai, kurie yra svarbūs informacijos vartotojui dėl jų pobūdžio, aplinkybių ar konteksto, kuriems esant jie atsirado. Kokybiškai reikšmingu dalyku yra laikomas ir svarbiausių vidaus kontrolės priemonių nebuvimas ar jų nesilaikymas.

Audito apimties apribojimai:

- ✓ nėra.

Auditas atliktas:

- ✓ pagal tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus⁹⁶, kurie apima tarptautinius audito standartus (TAS)⁹⁷;
- ✓ siekiant gauti pakankamą užtikrinimą, kad konsoliduotosiose finansinėse ir biudžeto vykdymo ataskaitose nėra reikšmingų iškraipymų. Visiškas užtikrinimas neįmanomas dėl įgimtų audito ir vidaus kontrolės apribojimų bei to fakto, kad netikrinome visų (100 proc.) ūkinių operacijų, ūkinių įvykių ir sudarytų sandorių.
- ✓ pagal 2022-03-03 su Apskaitos ir kontrolės UAB „AUDITAS“ pasirašytą paslaugų pirkimo sutartį Nr. SU-14, pagrindines (detalias) audito procedūras atliko šios bendrovės darbuotojai. Už paslaugų rezultatų įgyvendinimo sprendimus atsako Valstybės kontrolė.

Audito apimtis ir metodai

2022 m. pradžios ir pabaigos turto ir atitinkamai finansavimo sumų, įsipareigojimų ir grynojo turto likučiai:

turto ir atitinkamai įsipareigojimų, finansavimo sumų, įsipareigojimų, grynojo turto ir mažumos dalies – iš viso 54 078,76 mln. Eur ir 58 946,96 mln. Eur.

2022 m. gautos pajamos ir patirtos sąnaudos:

gautos pajamos – 15 919,59 mln. Eur, patirtos sąnaudos – 13 827,42 mln. Eur.

2022 m. gautos įplaukos ir patirtos išlaidos:

gautos įplaukos – 15 078,22 mln. Eur; patirtos išlaidos – 17 234,82 mln. Eur.

Vertintos sritys ir atliktos procedūros dėl 2022 metų konsoliduotųjų metinių ataskaitų rinkinių duomenų

Atlikus audituojamo subjekto veiklos, apskaitos ir vidaus kontrolės sistemų tyrimą, nustatytos sritys, kuriose egzistuoja reikšmingo iškraipymo rizika:

- Turto srityje dėl ilgalaikio materialiojo turto, ilgalaikio finansinio turto grupavimo (ir investicijos), kultūros vertybių vertinimo tikrąja verte, dėl gautinų sumų amortizuotos savikainos apskaičiavimo, žyminio mokesčio ir teismų skirtų baudų registravimo bei kontrolės, neteisingų ir nepatikimų apskaitos duomenų dėl MAIS funkcijų trūkumų, elektros kompensacijų, mineralinių išteklių vertės, medynų, žemės sklypų vertės.
- Įsipareigojimų srityje dėl atidėjinio apskaičiavimo, neteisingų ir nepatikimų apskaitos duomenų dėl MAIS funkcijų trūkumų, elektros kompensacijų, APVA įsipareigojimų apskaitymo.
- Grynojo turto srityje dėl kultūros vertybių įvertinimo tikrąja verte, dėl žemės vertės pokyčio.
- Pajamų srityje dėl neteisingų ir nepatikimų apskaitos duomenų dėl MAIS funkcijų trūkumų, žyminio mokesčio ir teismų skirtų baudų registravimo bei kontrolės, elektros kompensacijų, amortizuotos savikainos pokyčio (atliekynas).
- Sąnaudų srityje dėl neteisingų ir nepatikimų apskaitos duomenų dėl MAIS funkcijų trūkumų, finansinės ir investicinės veiklos sąnaudų (atliekynas).
- Be sričių, kuriose nustatyta reikšmingo iškraipymo rizika, rizikos nustatytos ir kitose svarbiose srityse: turtas, ilgalaikiai ir trumpalaikiai įsipareigojimai, grynasis turtas, pajamos, nuvertėjimo ir nurašytų sumų sąnaudos, socialinių išmokų sąnaudos, nuomos sąnaudos, finansavimo sąnaudos, kitų paslaugų sąnaudos, kitos sąnaudos, pagrindinės veiklos perviršis ar deficitas, kitos veiklos rezultatas, kitos veiklos sąnaudos, finansinės ir investicinės veiklos rezultatas.

Sritis, kuriose vertintas vidaus kontrolės procedūrų efektyvumas (atliktas kontrolės testavimas):

- turto ir įsipareigojimų inventorizacija komponentuose, sudarančiuose ne mažiau kaip 50 proc. VKFAR reikšmingos apskaitos srities.

Sritis, kuriose atliktos pagrindinės audito procedūros (detalieji testai ir (ar) analitinės procedūros):

- Turto srityje atrankos būdu įvertintas inventorizacijos atlikimo tinkamumas. Taip pat įvertintas turto įsigijimo, amortizacijos, nusidėvėjimo, nuvertėjimo, nurašymo, perdavimo ūkinių operacijų registravimas apskaitos registruose (laiku, teisinga verte, esant pagrindžiantiems dokumentams, tinkamomis sąskaitų korespondencijomis).
- Įsipareigojimų srityje atrankos būdu įvertintas turto inventorizacijos atlikimo tinkamumas. Taip pat atrankos būdu įvertintas įsipareigojimų ūkinių operacijų registravimas apskaitos registruose (laiku, teisinga verte, esant pagrindžiantiems dokumentams, tinkamomis sąskaitų korespondencijomis).

⁹⁶ 2000–2899-ieji TAAIS „Finansinio audito standartai“, prieiga per internetą: (žiūrėta 2023-06-28).

⁹⁷ Tarptautinės buhalterijų federacijos Tarptautinių audito ir užtikrinimo standartų valdybos išleisti tarptautiniai audito standartai (Lietuvos auditorių rūmų (iki 2017-02-28) ir Audito, apskaitos, turto vertinimo ir nemokumo valdymo tarnybos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (nuo 2017-03-01) išversti į lietuvių kalbą, prieiga per internetą: <https://avnt.lrv.lt/lt/teisine-informacija/teises-aktai/auditas> (žiūrėta 2023-06-28).

Audito apimtis ir metodai

- Pajamų srityje atrankos būdu įvertintas pajamų pripažinimas, įvertinimas ir su jomis susijusių gautinų sumų registravimas (laiku, teisinga verte, esant tinkamiems pagrindžiamiesiems dokumentams, tinkamomis sąskaitų korespondencijomis).
- Sąnaudų srityje atrankos būdu įvertinta: sąnaudų, su jomis susijusių mokėtinų sumų ir piniginių lėšų pripažinimas ir registravimas (ar registruotos tą ataskaitinį laikotarpį, kurį jos buvo patirtos, pagrįstumas, tikrumas, užregistravimas teisinga verte ir tinkamomis sąskaitų korespondencijomis); su sąnaudomis susijusių įsipareigojimų ir piniginių lėšų registravimas laiku, teisinga verte, atitinkančia pagrindžiančiuose dokumentuose nurodytas sumas; atvaizdavimas tinkamuose ataskaitų straipsniuose.

Bendras ataskaitų rinkinio vertinimas:

Įvertinta:

- taikomų apskaitos metodų tinkamumas ir apskaitinių vertinimų bei susijusių vadovybės atskleidimų pagrįstumas;
 - bendras konsoliduotųjų finansinių ataskaitų pateikimas, struktūra ir turinys, įskaitant atskleidimus, ir tai, ar šiose ataskaitose pateikti pagrindžiantys sandoriai ir įvykiai taip, kad atitiktų VSAFAS reikalavimus;
 - bendras konsoliduotųjų biudžeto vykdymo ataskaitų pateikimas, struktūra ir turinys ir tai, ar šiose ataskaitose pateikti pagrindžiantys sandoriai ir įvykiai taip, kad atitiktų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio pateikimo reikalavimus.
-

Valstybinio audito ataskaitos
 „2022 metų valstybės konsoliduotųjų finansinių
 ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių
 finansinio audito rezultatai“
 3 priedas

2019–2022 metų ataskaitinių laikotarpių VKFAR klaidos

Eil.	Straipsniai	Iškraipymų suma mln. Eur 2022 m.		Iškraipymų suma mln. Eur 2021 m.		Iškraipymų suma mln. Eur 2020 m.		Iškraipymų suma mln. Eur 2019 m.	
		Padidinta (+) Sumažinta (-)	Teisingumo negalime patvirtinti	Padidinta (+) Sumažinta (-)	Teisingumo negalime patvirtinti	Padidinta (+) Sumažinta (-)	Teisingumo negalime patvirtinti	Padidinta (+) Sumažinta (-)	Teisingumo negalime patvirtinti
FINANSINĖS BŪKLĖS ATASKAITA									
A	ILGALAIKIS TURTA	69,47	1 232,27	150,57	2 840,22	-610,75	5 481,66	34,51	318,78
I	<i>Nematerialusis turtas</i>	-1,02	2,99	0,71	4,88	0,00	0,06	-	-
II	<i>Ilgalaikis materialusis turtas</i>	68,94	811,39	-2 996,80	206,84	39,14	313,65	0,26	197,47
III	<i>Ilgalaikis finansinis turtas</i>	1,56	417,89	3 146,65	300,55	-649,90	5 167,95	34,25	121,31
IV	<i>Mineraliniai išteklių ir kitas ilgalaikis turtas</i>	-	-	-	2 327,95	-	-	-	-
V	<i>Kitas ilgalaikis turtas</i>	-	-	-	-	-	-	-	-
B	BIOLOGINIS TURTA	-	-	-	22,41	-	-	-	-
C	TRUMPALAIKIS TURTA	13,97	2 991,24	-118,42	918,97	-2,71	1 188,77	-520,42	1 446,35
I	<i>Atsargos</i>	13,07	11,41	0,09	44,55	-0,13	32,23	-	-
II	<i>Išankstiniai apmokėjimai</i>	-	5,06	-	2,32	-	39,21	-	-
III	<i>Per vienus metus gautinos sumos</i>	0,91	2 772,56	-1,77	751,11	-0,97	1 111,29	-520,42	1 446,35
IV	<i>Trumpalaikės investicijos</i>	-	-	-	0,50	-	-	-	-
V	<i>Pinigai ir pinigų ekvivalentai</i>	-	202,21	-116,73	120,49	-1,60	6,04	-	-
D	FINANSVIMO SUMOS	3,09	357,00	-0,23	73,90	-314,66	993,95	-528,30	-
II	<i>Iš savivaldybės biudžeto</i>	0,31	-	-	-	0,19	5,20	-	-
III	<i>Iš ES, užsienio valstybių ir tarptautinių organizacijų</i>	-0,41	354,14	-0,24	54,12	-591,65	974,78	-528,30	-
IV	<i>Iš kitų šaltinių</i>	3,19	2,87	0,01	19,78	276,80	13,96	-	-

Eil.	Straipsniai	Iškraipymų suma mln. Eur 2022 m.		Iškraipymų suma mln. Eur 2021 m.		Iškraipymų suma mln. Eur 2020 m.		Iškraipymų suma mln. Eur 2019 m.		
		Padidinta (+) Sumažinta (-)	Teisingumo negalime patvirtinti	Padidinta (+) Sumažinta (-)	Teisingumo negalime patvirtinti	Padidinta (+) Sumažinta (-)	Teisingumo negalime patvirtinti	Padidinta (+) Sumažinta (-)	Teisingumo negalime patvirtinti	
E	ĮSIPAREIGOJIMAI	-0,39	2 604,84	7,42	814,12	-1,77	3 947,14	31,10	1 769,43	
I	Ilgalaikiai įsipareigojimai	-0,19	2,88	1,86	205,10	-	2 690,62	30,74	676,73	
II	Trumpalaikiai įsipareigojimai	-0,20	2 601,96	5,56	609,02	-1,77	1 256,52	0,36	1 092,70	
F	GRYNASIS TURTAS	78,46	12 127,75	18,05	2 598,65	0,15	3 133,36	315,29	105,74	
I	Rezervai	95,12	35,55	0,57	2 346,78	-0,02	8,94	315,64	5,43	
II	Nuosavybės metodo įtaka	26,91	-3,39		41,49	-0,02	430,53	0,07	100,25	
III	Sukauptas perviršis ar deficitas	-43,57	12 095,59	17,48	210,38	0,19	2 693,89	-0,41	0,07	
G	MAŽUMOS DALIS	-	-	-	-	-	-109,59	-	-84,33	
VEIKLOS REZULTATŲ ATASKAITA										
A	PAGRINDINĖS VEIKLOS PAJAMOS	-42,85	11 478,70	954,76	9 652,82	4,95	9 507,90	26,28	8 071,62	
I	FINANSAVIMO PAJAMOS	-43,35	4,81	936,66	16,58	7,48	903,27	16,70	19,53	
II	PAGRINDINĖS VEIKLOS KITOS PAJAMOS	0,50	11 473,89	18,11	9 636,24	-2,53	8 604,63	9,59	8 052,09	
B	PAGRINDINĖS VEIKLOS SĄNAUDOS	-55,60	-60,16	-665,75	-540,55	-522,49	-238,87	15,85	-31,82	
C	PAGRINDINĖS VEIKLOS PERVERŠIS AR DEFICITAS	12,75	11 418,54	293,60	-652,63		-2 789,67	-0,06	0,07	
D	KITOS VEIKLOS REZULTATAS	-	2,50	0,00	1,68	-40,11	-6,50	-10,22	40,11	
E	FINANSINĖS IR INVESTICINĖS VEIKLOS REZULTATAS	-0,53	0,05	-274,16	0,54	-1,00	1,27	-	-655,67	
F	APSK. POLITIKOS KEITIMO IR ESMINIŲ APSK. KLAIDŲ TAISYMO ĮTAKA	1,29	-0,15		-0,03	-0,36		-	-	
G	GRY.PERVERŠIS AR DEFICITAS PRIEŠ NUOSAVYBĖS METODO ĮTAKĄ	13,51	11 420,94	21,08	-652,11	-	-2 886,45	-	-	
H	NUOSAVYBĖS METODO ĮTAKA	-1,94	-1,13	-	-	-	75,46	-13,06	-	
I	GRYNASIS PERVERŠIS AR DEFICITAS	9,91	11 419,81	21,08	-	-	-2 610,78	-12,56	0,07	
GRYNOJO TURTO POKYČIŲ ATASKAITA (19 eil.)										
5 st.	Tikrosios vertės rezervas 202x-12-31	95,12	35,55	0,57	18,83	-0,02	8,94	315,64	5,43	
6 st.	Kiti rezervai	-	-	-	2 327,95	-	-	-	-	
7 st.	Nuosavybės metodo įtaka	26,91	-3,39	-	41,49	-0,02	430,53	0,07	100,25	
8 st.	Sukauptas perviršis ar deficitas prieš nuosavybės metodo įtaką	-43,57	12 095,59	17,48	210,38	0,19	2 693,89	-0,41	0,07	
9 st.	Iš viso	78,46	12 127,75	18,05	2 598,65	0,15	3 133,36	315,29	105,74	
10 st.	Mažumos dalis	-	-				-109,59	-	-84,33	
PINIGŲ SRAUTŲ ATASKAITA										

Eil.	Straipsniai	Išskaiptomų suma mln. Eur 2022 m.		Išskaiptomų suma mln. Eur 2021 m.		Išskaiptomų suma mln. Eur 2020 m.		Išskaiptomų suma mln. Eur 2019 m.	
		Padidinta (+) Sumažinta (-)	Teisingumo negalime patvirtinti	Padidinta (+) Sumažinta (-)	Teisingumo negalime patvirtinti	Padidinta (+) Sumažinta (-)	Teisingumo negalime patvirtinti	Padidinta (+) Sumažinta (-)	Teisingumo negalime patvirtinti
A	PAGRINDINĖS VEIKLOS PINIGŲ SRAUTAI	2,39	8 484,93	753,02	-3 723,62	2,80	-181,40	-	36,33
I	<i>Įplaukos</i>	1,33	14 349,76	384,89	270,56	3,60	520,09	-	36,33
II	<i>Pervestos lėšos</i>	-	-5 820,10	-	-190,88	0,02	-35,42	-	-
III	<i>Išmokos</i>	1,06	-44,74	368,13	-3 803,29	-0,81	-666,08	-	-
B	INVESTICINĖS VEIKLOS PINIGŲ SRAUTAI	-1,35	-0,90	-	-181,68	-0,02	-241,89	-	-
C	FINANSINĖS VEIKLOS PINIGŲ SRAUTAI	2,03	-0,03	-	959,28	-0,02	410,22	-	-
D	VALIUTOS KURSŲ PASIKEITIMO ĮTAKA PINIGŲ IR PINIGŲ EKVIVALENTŲ LIKUČIUI	-	-	-	-	-	-	-	-
	Reikšmingumas	589,47		540,79		493,12		454,72	

* išskaiptomų suma, susijusi su mokesčių pajamomis, kurios teisingumo negalėjome patvirtinti neatvaizduota 2019-2021 m. str. FBA F.III „Sukauptas perviršis ir deficitai“, GTPA (19 eil.) 8 st. eilutę „Sukauptas perviršis ar deficitai prieš nuosavybės metodo įtaką“, 9 st. eilutę „Iš viso“, VRA C „Pagrindinės veiklos perviršis ar deficitai“, G „Grynasis perviršis ar deficitai prieš nuosavybės metodo įtaką“, I „Grynasis perviršis ar deficitai“.

Šaltinis – Valstybės kontrolė

Valstybinio audito ataskaitos
 „2022 metų valstybės konsoliduotųjų
 finansinių ir biudžeto vykdymo
 ataskaitų rinkinių finansinio audito
 rezultatai“
 4 priedas

Sąrašas institucijų ir įstaigų, kuriems siunčiama valstybinio audito ataskaita

Eil. Nr.	Institucijų ir įstaigų pavadinimas
1	Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija
2	Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija
3	Lietuvos Respublikos energetikos ministerija
4	Lietuvos Respublikos finansų ministerija
5	Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerija
6	Lietuvos Respublikos kultūros ministerija
7	Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija
8	Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerija
9	Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija
10	Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija
11	Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija
12	Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerija
13	Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija
14	Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija
15	Asmens dokumentų išrašymo centras prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos
16	Gynybos resursų agentūra prie Krašto apsaugos ministerijos
17	Kauno IX forto muziejus
18	Lietuvių kalbos institutas
19	Lietuvos aukštųjų mokyklų asociacija bendrajam priėmimui organizuoti
20	Lietuvos geologijos tarnyba prie Aplinkos ministerijos
21	Lietuvos kariuomenė
22	Lietuvos mokinių neformaliojo švietimo centras
23	Lietuvos mokslinių bibliotekų asociacija
24	Lietuvos nacionalinis dailės muziejus
25	Lietuvos radijo ir televizijos komisija
26	Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos Aplinkos projektų valdymo agentūra
27	Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba
28	Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnyba
29	Muitinės departamentas prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos
30	Nacionalinė mokėjimo agentūra prie Žemės ūkio ministerijos
31	Nacionalinė teismų administracija
32	Nacionalinė visuomenės sveikatos priežiūros laboratorija
33	Nacionalinė žemės tarnyba prie Aplinkos ministerijos
34	Nacionalinis bendrųjų funkcijų centras
35	Nacionalinis M. K. Čiurlionio dailės muziejus

Eil. Nr.	Institucijų ir įstaigų pavadinimas
36	Policijos departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos
37	Riešės gimnazija
38	Socialinių paslaugų priežiūros departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos
39	Studijų kokybės vertinimo centras
40	Sveikatos apsaugos ministerijos Ekstremalių sveikatai situacijų centras
41	Ugniagesių gelbėtojų mokykla
42	Valstybės sienos apsaugos tarnyba prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos
43	Valstybinė mokesčių inspekcija prie Finansų ministerijos
44	Valstybinis studijų fondas
45	Viešoji įstaiga Respublikinė Vilniaus universitetinė ligoninė
46	Vilniaus lietuvių namai
47	Žemaičių muziejus „Alka“

